

“МТЕЛ” а.д. БАЊА ЛУКА

**Неконсолидовани финансијски извјештаји
за период од девет мјесеци који се завршава
30. септембра 2018. године**

САДРЖАЈ

Страна

НЕКОНСОЛИДОВАНИ ФИНАНСИЈСКИ ИЗВЈЕШТАЈИ

Неконсолидовани извјештај о добитку и губитку и осталом укупном резултату	3
Неконсолидовани извјештај о финансијском положају	4
Неконсолидовани извјештај о промјенама у капиталу	5
Неконсолидовани извјештај о новчаним токовима	6
Напомене уз неконсолидоване финансијске извјештаје	7 - 54

НЕКОНСОЛИДОВАНИ ИЗВЈЕШТАЈ О ДОБИТКУ И ГУБИТКУ И ОСТАЛОМ УКУПНОМ РЕЗУЛТАТУ

 За период од девет мјесеци који се завршава 30. септембра 2018. године
 (У Конвертибилним маркама)

	Напомене	Период који се завршава 30. септембра 2018.	Период који се завршава 30. септембра 2017.
Приходи од продаје робе и услуга	5	311,663,319	313,194,067
Остали пословни приходи	6	4,885,776	3,349,522
Укупно пословни приходи		316,549,095	316,543,589
Трошкови материјала, робе и везаних услуга	7	(44,570,939)	(42,521,070)
Трошкови запослених	8	(55,325,182)	(53,277,135)
Трошкови амортизације	12, 13	(73,831,674)	(76,301,646)
Трошкови производних услуга	9	(79,200,141)	(79,550,308)
Остали пословни расходи	10	(17,902,044)	(17,563,500)
Укупно пословни расходи		(270,829,980)	(269,213,659)
Пословни добитак		45,719,115	47,329,930
Финансијски приходи	11	1,554,156	2,390,121
Финансијски расходи	11	(914,250)	(328,064)
Финансијски приходи, нето		639,906	2,062,057
Добитак прије опорезивања		46,359,021	49,391,987
Порез на добитак	33 (a)	(4,620,046)	(4,939,257)
Нето добитак		41,738,975	44,452,730
Остали укупни резултат, умањен за порезе:			
<i>(a) Ставке које могу бити накнадно рекласификоване у добитке и губитке:</i>			
Добици од финансијске имовине чија се фер вриједност мјери кроз остали укупни резултат	16	-	107
Укупни остали резултат, умањен за порезе		-	107
Укупни резултат за период		41,738,975	44,452,837
Зарада по акцији:			
Основна и разријеђена зарада по акцији	35	0.0849	0.0905

 Напомене на наредним странама чине саставни дио ових
 неконсолидованих финансијских извјештаја.

 Приложени неконсолидовани финансијски извјештаји Друштва су утврђени од стране менаџмента "Мтел"
 а.д. Бања Лука дана 31. октобра 2018. године.

Потписано у име Друштва:

 Марко Лопичић
 Генерални директор

М.П.

 Јасмина Лопичић
 Извршни директор за финансије

НЕКОНСОЛИДОВАНИ ИЗВЈЕШТАЈ О ФИНАНСИЈСКОМ ПОЛОЖАЈУ
 За период од девет мјесеци који се завршава 30. септембра 2018. године
 (У Конвертибилним маркама)

	Напомене	30. септембар 2018.	31. децембар 2017.
АКТИВА			
Стална имовина			
Нематеријална улагања	12	57,364,299	65,828,001
Некретнине и опрема	13	539,546,348	491,407,800
Улагања у зависна друштва	14	45,028,438	42,094,693
Улагања у придружено друштво	15	74,563,739	74,563,739
Остала улагања	16	62,633	71,646
Дугорочна потраживања и кредити	17	3,015,962	27,027,226
Одложена пореска средства	33 (в)	387,455	506,297
		719,968,874	701,499,402
Обртна имовина			
Залихе	18	19,210,377	18,242,671
Имовина намијењена продаји		-	62,850
Купци	19	66,692,116	64,019,307
Потраживања за преплаћени порез на добитак	33 (г)	191,299	780,876
Друга потраживања	20	1,612,360	988,497
Депозити и потраживања за кредите	22	65,037,319	11,410,490
Активна временска разграничења	23	19,852,492	22,605,473
Готовина и готовински еквиваленти	24	31,306,447	24,018,914
		203,902,410	142,129,078
Укупна актива		923,871,284	843,628,480
ПАСИВА			
Капитал			
Акцијски капитал	25	491,383,755	491,383,755
Законске резерве	25	49,141,766	49,141,766
Нереализовани губици од финансијске имовине чија се фер вриједност мјери кроз остали укупни резултат		(569)	(569)
Остале резерве - резерве по основу инвестиционе обавезе	25	97,791,500	97,791,500
Нераспоређени добитак		41,738,975	34,630,328
		680,055,427	672,946,780
Дугорочне обавезе и резервисања			
Каматоносни кредити и позајмице	26	117,345,883	31,343,486
Разграничени приходи	27	64,927	74,202
Бенефиције за запослене	28	5,418,925	6,005,986
Резервисања	29	141,450	57,161
		122,971,185	37,480,835
Краткорочне обавезе			
Каматоносни кредити и позајмице	26	27,583,915	23,559,751
Добављачи	30	50,837,578	57,730,804
Пасивна временска разграничења	31	19,756,422	26,309,081
Бенефиције за запослене	28	744,451	744,451
Разграничени приходи	27	12,367	12,367
Обавезе за дивиденду	35	11,781,101	21,564,115
Остале обавезе	32	10,128,838	3,280,296
		120,844,672	133,200,865
Укупна пасива		923,871,284	843,628,480

Напомене на наредним странама чине саставни дио ових неконсолидованих финансијских извјештаја.

МТЕЛ А.Д. БАЊА ЛУКА

НЕКОНСОЛИДОВАНИ ИЗВЈЕШТАЈ О ПРОМЈЕНАМА У КАПИТАЛУ
За период од девет мјесеци који се завршава 30. септембра 2018. године
(У Конвертибилним маркама)

	Акцијски капитал	Законске резерве	Нереализовани (губици)/добити од финансијске имовине чија се фер вриједност мјери кроз остали укупни резултат	Остале резерве - резерве по основу инвестиционе обавезе	Нераспоређени добитак	Укупно
Стање, 1. јануар 2017. године	491,383,755	49,141,766	(998)	97,791,500	38,950,324	677,266,347
Нето добитак за период од 1. јануара до 30. септембра 2017. године	-	-	-	-	44,452,730	44,452,730
Укупни остали резултат за период од 1. јануара до 30. септембра 2017. године	-	-	107	-	-	107
<i>Укупни резултат за период</i>	-	-	107	-	44,452,730	44,452,837
Расподјела добитка:						
Дивиденде акционарима	-	-	-	-	(38,950,324)	(38,950,324)
Стање, 30. септембар 2017. године	491,383,755	49,141,766	(891)	97,791,500	44,452,730	682,768,860
Нето добитак за период од 1. октобра до 31. децембра 2017. године	-	-	-	-	15,601,894	15,601,894
Укупни остали резултат од 1. октобра до 31. децембра 2017. године	-	-	322	-	-	322
<i>Укупни резултат за период</i>	-	-	322	-	15,601,894	15,602,216
Привремена дивиденда акционарима	-	-	-	-	(25,424,296)	(25,424,296)
Стање, 31. децембар 2017. године	491,383,755	49,141,766	(569)	97,791,500	34,630,328	672,946,780
Нето добитак за период од 1. јануара до 30. септембра 2018. године	-	-	-	-	41,738,975	41,738,975
<i>Укупни резултат за период</i>	-	-	-	-	41,738,975	41,738,975
Расподјела добитка (напомена 35):						
Дивиденде акционарима	-	-	-	-	(34,630,328)	(34,630,328)
Стање, 30. септембар 2018. године	491,383,755	49,141,766	(569)	97,791,500	41,738,975	680,055,427

Напомене на наредним странама чине саставни дио ових неконсолидованих финансијских извјештаја.

НЕКОНСОЛИДОВАНИ ИЗВЈЕШТАЈ О НОВЧАНИМ ТОКОВИМА
 За период од девет мјесеци који се завршава 30. септембра 2018. године
 (У Конвертибилним маркама)

	Период који се завршава 30. септембра 2018.	Период који се завршава 30. септембра 2017.
Токови готовине из пословних активности		
Приливи од продаје и примљени аванси	312,652,152	305,524,985
Остали приливи из редовног пословања	1,213,085	1,379,478
Одливи за набавке материјала, горива, енергије и друге трошкове	(144,319,165)	(133,015,154)
Одливи по основу бруто зарада и накнада зарада	(50,686,877)	(48,319,661)
Одливи по основу камата	(541,141)	(268,377)
Одливи по основу пореза из резултата	(3,911,628)	(3,993,632)
Одливи по основу осталих дажбина	(4,271,746)	(3,909,947)
<i>Нето прилив готовине из пословних активности</i>	110,134,680	117,397,692
Токови готовине из активности пласирања и инвестирања		
Набавке некретнина, опреме и нематеријалних улагања	(109,489,465)	(52,608,201)
Прилив по основу продаје некретнина, опреме и нематеријалних улагања	223,615	52,268
Приливи од камата	1,365,194	1,754,710
Приливи/(Одливи) по основу дугорочних финансијских пласмана	24,023,338	(4,969,046)
(Одливи)/Приливи од краткорочних финансијских пласмана	(53,626,829)	8,816,956
Одливи по основу куповине акција и удјела	(2,933,745)	(9,908,088)
<i>Нето одлив готовине из активности пласирања и инвестирања</i>	(140,437,892)	(56,861,401)
Токови готовине из активности финансирања		
Приливи по основу дугорочних кредита	97,009,168	-
Одливи по основу дугорочних финансијских обавеза	(17,642,507)	(13,281,993)
Одливи за дивиденде и привремене дивиденде акционарима	(41,775,916)	(47,460,944)
<i>Нето прилив/(одлив) готовине из активности финансирања</i>	37,590,745	(60,742,937)
Нето повећање/(смањење) готовине и готовинских еквивалената	7,287,533	(206,646)
Готовина и готовински еквиваленти на почетку периода	24,018,914	28,140,074
Готовина и готовински еквиваленти на крају периода	31,306,447	27,933,428

Напомене на наредним странама чине саставни дио ових
неконсолидованих финансијских извјештаја

НАПОМЕНЕ УЗ НЕКОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЈЕШТАЈЕ
За период од девет мјесеци који се завршава 30. септембра 2018. године

1. ОПШТЕ ИНФОРМАЦИЈЕ

Друштво “Мтел” а.д. (у даљем тексту: “Друштво”) са сједиштем у Бањој Луци, Република Српска, Босна и Херцеговина, налази се на адреси Вука Караџића 2. Пуни пословни назив Друштва је “Телекомуникације Републике Српске” а.д. Бања Лука, а Друштво се у свом пословању користи са додатна два скраћена пословна имена – “Мтел” а.д. Бања Лука и “Телеком Српске” а.д. Бања Лука.

Већински власник Друштва је Предузеће за телекомуникације “Телеком Србија” а.д. Београд, Србија, који посједује 65.01% акција Друштва.

На дан 30. септембра 2018. године Друштво је имало два зависна друштва:

1. *Mtel Austria GmbH*, Беч, Република Аустрија (100% власништво Друштва), и
2. *Logosoft* д.о.о. Сарајево, Босна и Херцеговина (100% власништво Друштва).

На дан 30. септембра 2018. године, Друштво је имало и 49% учешћа у придруженом друштву МТЕЛ д.о.о. Подгорица (Црна Гора). Преосталих 51% акција у власништву је крајњег матичног власника Групе – Телеком Србија а.д. Београд.

На дан 30. септембра 2018. године, Друштво је имало 2,104 запослених (31. децембра 2017. године: 2,136 запослених).

Основна дјелатност Друштва је пружање телекомуникационих услуга, од којих су најзначајније услуге домаћег и међународног телефонског саобраћаја. Поред тога, Друштво нуди и широк спектар осталих телекомуникационих услуга, укључујући остале услуге фиксне и мобилне телефоније, IP телевизија, закуп линија, приватни водови, услуге на цијелом мрежном подручју, додатне услуге у области мобилне телефоније, интернет и мултимедијалне услуге. Друштво такође пружа услуге у области закупа, изградње, управљања и заштите телекомуникационе инфраструктуре.

На дан 30. септембра 2018. године, Друштво је обезбјеђивало телекомуникационе услуге за укупно 1,595,307 корисника (31. децембар 2017. године: 1,593,744 корисника).

Органи Друштва су: Скупштина акционара, Управни одбор, Извршни одбор, Генерални директор, Одбор за ревизију и интерни ревизор.

Генерални директор Друштва на дан 30. септембра 2018. године је: Марко Лопичић.

Чланови Управног одбора на дан издавања ових неконсолидованих финансијских извјештаја су:

Предраг Ђулибрк
Весна Лончар
Дејан Царевић
Славко Митровић
Драшко Марковић
Ненад Томовић
Бранко Маловић

Чланови Извршног одбора на дан издавања ових неконсолидованих финансијских извјештаја су:

Марко Лопичић
Јасмина Лопичић
Миодраг Војиновић
Радмила Бојанић
Владимир Четровић
Никола Рудовић

НАПОМЕНЕ УЗ НЕКОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЈЕШТАЈЕ

За период од девет мјесеци који се завршава 30. септембра 2018. године

2. ОСНОВЕ ЗА САСТАВЉАЊЕ И ПРЕЗЕНТАЦИЈУ НЕКОНСОЛИДОВАНИХ ФИНАНСИЈСКИХ ИЗВЈЕШТАЈА И РАЧУНОВОДСТВЕНИ МЕТОД**2.1. Изјава о усаглашености**

Приложени финансијски извјештаји представљају неконсолидоване финансијске извјештаје Друштва и састављени су у складу са Међународним стандардима финансијског извјештавања - (МСФИ).

2.2. Основе вредновања

Неконсолидовани финансијски извјештаји Друштва су састављени по начелу набавне вриједности (историјског трошка), осим за ревалоризацију одређених финансијских инструмената, финансијске имовине чија се фер вриједност мјери кроз остали укупан резултат, који су вредновани по фер вриједности, као што је објашњено у рачуноводственим политикама за финансијске инструменте.

Историјски трошак је генерално заснован на фер вриједности накнаде плаћене у замјену за робу и услуге.

Фер вриједност је цијена коју би примили од продаје имовине или платили за пренос обавеза у уобичајеној трансакцији између тржишних учесника на дан вредновања, без обзира да ли је та цијена директно провјерљива или процијењена коришћењем других техника вредновања. Приликом процјењивања фер вриједности имовине или обавеза, Друштво узима у обзир оне карактеристике имовине или обавеза које би узели у обзир и други учесници на тржишту приликом одређивања цијене имовине или обавеза на датум вредновања.

Као што је објелодањено у *Напоменама 1 и 15* уз ове неконсолидоване финансијске извјештаје, Друштво "Мтел" а.д. Бања Лука има улог у придруженом друштву "Мтел" д.о.о. Подгорица (Црна Гора) у којем посједује 49% удјела наведеног друштва, и у којем има значајан утицај, односно моћ учествовања у одлучивању придруженог ентитета по питању финансијских и оперативних одлука и политика, али не постоји контрола или заједничка контрола над тим пословним политикама и одлукама.

Улагање у придружено друштво у овим неконсолидованим финансијским извјештајима исказано је по набавној вриједности, умањеној за евентуално обезврјеђење. Сагласно Међународном стандарду финансијског извјештавања (МСФИ) 10 "Консолидовани финансијски извјештаји", Друштво је саставило и издало своје консолидоване финансијске извјештаје за период од девет мјесеци који се завршава 30. септембра 2018. године, састављене у складу са Међународним стандардима финансијског извјештавања, у којима је улог у придружени ентитет вреднован методом удјела.

2.3. Функционална валута и валута презентација

Износи у приложеним неконсолидованим финансијским извјештајима су изражени у Конвертибилним маркама (КМ) која представља функционалну и званичну извјештајну валуту у Републици Српској и Босни и Херцеговини.

НАПОМЕНЕ УЗ НЕКОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЈЕШТАЈЕ
За период од девет мјесеци који се завршава 30. септембра 2018. године
2. ОСНОВЕ ЗА САСТАВЉАЊЕ И ПРЕЗЕНТАЦИЈУ НЕКОНСОЛИДОВАНИХ ФИНАНСИЈСКИХ ИЗВЈЕШТАЈА И РАЧУНОВОДСТВЕНИ МЕТОД (наставак)
2.4. Утицај и примјена нових и ревидованих МРС/МСФИ

Сљедеће измјене постојећих стандарда издате од стране Одбора за међународне рачуноводствене стандарде ("IASB") и интерпретације издате од стране Комитета за међународне интерпретације финансијског извјештавања ("IFRIC"), су ступиле на снагу током текућег финансијског периода:

	На снази за годишње периоде који почињу на дан или након	Пројмене	Утицај на презентацију финансијских извјештаја
МСФИ 9 "Финансијски инструменти"	1. јануара 2018.	МСФИ 9 "Финансијски инструменти" замјењује МРС 39 "Финансијски инструменти". МСФИ 9 укључује ревидоване смјернице у вези са класификацијом и вредновањем финансијских инструмената, као и нови модел очекиваног кредитног губитка у циљу одмјеравања обезвјеђења финансијског средства и нове опште захтјеве рачуноводства хеџинга. Класификација финансијске имовине врши се на основу пословног модела за управљање финансијском имовином и уговорних карактеристика новчаних токова.	Нема материјално значајног утицаја на резултате пословања Друштва, осим додатних објелодањивања.
МСФИ 15 "Приходи од уговора са купцима"	1. јануара 2018.	Овим стандардом се замјењују постојеће смјернице у вези са признавањем прихода, укључујући МРС 18 "Приходи" и МРС 11 "Уговори о изградњи" и повезана тумачења стандарда. МСФИ 15 обезбјеђује свеобухватни модел за признавање прихода на бази принципа пет корака који се примјењује на све уговоре са купцима. Стандард даје смјернице за теме као што су моменат признавања прихода, рачуноводствено обухватање варијабилних прихода, трошкови извршења или добијања уговора и друга повезана питања.	Нема материјално значајног утицаја. Разграничена потраживања по основу везаних услуга рекласификована су на уговорну имовину, док су капитализовани уговорни трошкови признати у оквиру нематеријалне имовине.
МСФИ 1, МСФИ 12 и МРС 28 измјене као резултат годишњег пројекта унапређења стандарда "Циклус 2014 – 2016"	1. јануара 2018.	Обухвата појашњење више објављених стандарда	Нема материјално значајног утицаја.
IFRIC 22 "Трансакције у страниј валути и разматрање аванса"	1. јануара 2018.	IFRIC 22 појашњава који курс се примјењује на иницијално признавање трансакција у страним валутама у ситуацијама када је плаћање извршено прије реализације средства, трошка или прихода.	Нема материјално значајног утицаја.
МРС 40 "Инвестиционе некретнине"	1. јануара 2018.	Измјене се односе на појашњавање преноса са и на инвестиционе некретнине.	Нема материјално значајног утицаја.
МСФИ 2 "Плаћања заснована на акцијама"	1. јануара 2018.	Измјене се односе на појашњавање класификације и мјерења за плаћања заснована на акцијама.	Нема материјално значајног утицаја.
МСФИ 4 "Уговори о осигурању"	1. јануара 2018.	Ентитети који примјењују МСФИ 4 и чија је претежна активност издавање уговора о осигурању могу привремено одложити примјену МСФИ 9 до ступања на снагу новог стандарда о угорима о осигурању.	Нема материјално значајног утицаја.

Како је наведено у табели изнад, примјена новог МСФИ 15, нема материјално значајног утицаја на резултате Друштва, док је Друштво примјенило МСФИ 9, по први пут, за период који почиње 1. јануара 2018. године.

НАПОМЕНЕ УЗ НЕКОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЈЕШТАЈЕ
За период од девет мјесеци који се завршава 30. септембра 2018. године

2. ОСНОВЕ ЗА САСТАВЉАЊЕ И ПРЕЗЕНТАЦИЈУ НЕКОНСОЛИДОВАНИХ ФИНАНСИЈСКИХ ИЗВЈЕШТАЈА И РАЧУНОВОДСТВЕНИ МЕТОД (наставак)

2.4. Утицај и примјена нових и ревидованих МРС/МСФИ (наставак)

На дан одобравања ових финансијских извјештаја, слједећи нови стандарди, измјене постојећих стандарда и нова тумачења постојећих стандарда, су издати, али нису постали ефективни:

	На снази на дан или након
Нови стандарди и измјене постојећих стандарда који су издати, а нису још увијек у примјени	
МСФИ 16 "Лизинг"	1. јануара 2019.
МСФИ 17 "Уговори о осигурању"	1. јануара 2021.
IFRIC 23 "Неизвјесности у вези са третманом пореза на добит"	1. јануара 2019.
МСФИ 3, МСФИ 11, МРС 12 и МРС 23 измјене као резултат годишњег пројекта унапређења стандарда "Циклус 2015 – 2017"	1. јануара 2019.
МСФИ 9 "Финансијски инструменти" Измјене - Могућности плаћања унапријед са негативном компензацијом	1. јануара 2019.
МСФИ 10 "Консолидовани Финансијски Извјештаји" и МРС 28 "Инвестиције у придружене ентитете и заједничке подухвате" Измјене – Продаја или допринос средстава између инвеститора и његовог придруженог ентитета или заједничког подухвата и даље измјене (датум ступања на снагу одложен на неодређено вријеме док се не заврши истраживачки пројекат о методу удјела).	-
МРС 19 "Примања Запослених" Измјене – План Измјена, Ограничења и Поравнања.	1. јануара 2019.
МРС 28 "Инвестиције у придружене ентитете и заједничке подухвате" Измјене - Дугорочни интереси у придруженим ентитетима и заједничким подухватима.	1. јануара 2019.

Менаџмент Друштва је изабрао да не усвоји ове стандарде, измјене и тумачења прије него што они ступе на снагу.

Менаџмент је извршио анализу стандарда за који је сматрао да би евентуално могао имати најзначајнији утицај, и то МСФИ 16 "Лизинг".

МСФИ 16 "Лизинг" који ступа на снагу за годишње периоде који почињу на дан или након 1. јануара 2019. године доноси велике промјене за закупце и имаће значајан ефекат на сваки ентитет који има материјално значајне износе тренутно обухваћене као оперативни закупи. Насупрот томе, рачуноводствени захтјеви који се односе на закуподавце су у великој мјери преузети непромијењени из МРС 17.

МСФИ 16 специфицира како ће ентитет признавати, вредновати, презентовати и објелодањивати лизинг. Стандард обезбјеђује јединствен модел за рачуноводствено обухватање лизинга, захтијевајући од закупца да призна средства и обавезе за све закупе осим уколико је период закупа 12 мјесеци или краћи или одговарајуће средство има малу вриједност.

Кључна новина за закупце је та да ће у већини случајева закуп резултирати средством које се капитализује (средство с "правом коришћења") заједно са признавањем обавезе за одговарајућа плаћања закупа, што ће за посљедицу имати промјене кључних финансијских индикатора и утицати на трошкове позајмљивања (камате).

С обзиром на то да МСФИ 16 ступа на снагу 1. јануара 2019. године, Друштво је започело одређене активности у вези са имплементацијом МСФИ 16, како би исти у потпуности примјенило по његовом ступању на снагу.

НАПОМЕНЕ УЗ НЕКОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЈЕШТАЈЕ
За период од девет мјесеци који се завршава 30. септембра 2018. године

3. ПРЕГЛЕД ЗНАЧАЈНИХ РАЧУНОВОДСТВЕНИХ ПОЛИТИКА

3.1. Приходи

Признавање прихода

Друштво признаје приходе када испуни обавезе извршења преносом обежане робе или услуга купцу. Обавеза извршења је испуњена када купац стекне контролу над добрима или услугом.

Трансакциона цијена је одређена на основу утврђене цијене за појединачне ставке, ако постоје, или је заснована на процијењеној цијени коју Друштво очекује да реализује под датим тржишним условима.

Друштво врши процјене које утичу на утврђивање висине и временског распореда признавања прихода од уговора са купцима што укључује утврђивање момента испуњавања обавеза извршења као одређивање трансакционе цијене која је алоцирана на исте.

За обавезе извршења које Друштво испуњава током времена користи се метода излаза заснована на протеклом времену и приход се признаје пропорционално на мјесечном нивоу, јер је трансакциона цијена, која је алоцирана на те услуге, призната у времену иницијалне продајне трансакције и реализована у току периода извршења услуге (до двије године до када су услуге наручене заједно са робом).

За обавезе извршења које Друштво испуњава у одређеном тренутку, приход се признаје једнократно, у моменту извршења обавезе, када је роба испоручена и услуге пружене.

Код уговора који су у складу са захтјевима МСФИ 15, приходи се признају на бази фактурисане реализације. Друштво има право да захтијева од купца онај износ који директно одговара вриједности услуге пружене у уговореном периоду у којем је Друштво фактурисало одређени износ за пружену услугу.

Приходе од продаје највећим дијелом чине приходи од саобраћаја у фиксној и мобилној мрежи, мјесечне претплате обрачунате за кориштење услуга, приходи од продаје везаних услуга, интерконеције, интернета, интегрисаних услуга и осталих сличних услуга.

3.1.1. Приходи од фиксне телефоније

Приходи од телефонског саобраћаја (фиксна телефонија) се обрачунавају по оствареном саобраћају.

Телекомуникациона претплата за фиксну телефонију се фактурише мјесечно за протекли мјесец.

Приходи од укључивања нових претплатника фиксне телефоније представљају приходе по основу фактурисане надокнаде за укључење нових претплатника и трошкова инсталације. Приходи од нових прикључака се евидентирају у периоду у коме је корисник прикључен и инсталација извршена.

3.1.2. Приходи од интерконеције са домаћим операторима

Приходи од интерконеције са домаћим операторима остварују се приступом мрежи, којим се успоставља физичко и логичко повезивање телекомуникационих мрежа како би се корисницима услуга, прикљученим на различите мреже, омогућила директна и индиректна комуникација.

Приходи и расходи остварени по основу интерконеције исказују се у бруто износива.

НАПОМЕНЕ УЗ НЕКОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЈЕШТАЈЕ
За период од девет мјесеци који се завршава 30. септембра 2018. године

3. ПРЕГЛЕД ЗНАЧАЈНИХ РАЧУНОВОДСТВЕНИХ ПОЛИТИКА (наставак)

3.1. Приходи (наставак)

3.1.3. Приходи од мобилне телефоније

Приходи од мобилне телефоније се углавном односе на приходе од корисника мобилних телефона у виду кориштења услуга у *prepaid*-у и *postpaid*-у, као што је саобраћај, пренос података, приходи од прикључака, SMS поруке, као и других додатних услуга.

Приходи од услуга телефонског саобраћаја се признају на основу оствареног саобраћаја. Нефактурисани, а остварени приход од услуга мобилне телефоније који је остварен у периоду од тренутка фактурисања до краја периода се обрачунава, а неостварени приход до истека обрачунског периода се разграничава.

Приход од пружених *prepaid* услуга се признаје у моменту продаје *prepaid* допуна, а на крају обрачунског периода исти се разграничава за износ нереализованих прихода. Ови приходи се, на основу кориштених услуга, разграничавају током периода у којем се пружа услуга. Неактивне допуне и допуне којима је истекао временски период права кориштења, се признају као приход по истеку датума кориштења.

3.1.4. Приходи од продаје везаних услуга

Приходи од продаје хардвера у склопу пакета приказани су у оквиру ставке Приходи од продаје везаних услуга, и признају се у моменту продаје, односно уручења хардвера кориснику пакета и када су сви припадајући трошкови признати у извјештају о добитку и губитку.

Уколико се ради о уговору са више елемената, укупна цијена трансакције се алоцира на индивидуалне обавезе извршења. Као резултат тога приход од испоручених хардвера признаје се пропорционалној вриједности трансакционе цијене као ставка Прихода од продаје везаних услуга. Трансакциона цијена је одређена на основу утврђене цијене за појединачне ставке, ако постоје, или је заснована на процијењеној цијени коју Друштво очекује да реализује под датим тржишним условима.

3.1.5. Приходи и расходи по основу међународног саобраћаја и roaming-a

Приходи/расходи од услуга јавне фиксне и мобилне телекомуникационе мреже остварени у међународном телефонском саобраћају признају се на бази оствареног саобраћаја обрачунатог по уговореној тарифи иностраног оператора преко чије мреже се саобраћај реализује.

Друштво је закључило споразуме за међународни саобраћај у фиксној и мобилној телефонији. Приходи (расходи) и потраживања (обавезе) који су произашли из ових споразума су приказани у пратећим финансијским извјештајима и односе се на приходе и расходе од међународних долазних, односно одлазних позива остварених са земљама са којима је Друштво успоставило директан обрачун међународног телефонског саобраћаја. Дио остварених прихода, односно расхода по наведеном основу, евидентиран је на основу процјене извршене у складу са интерним обрачунима оствареног саобраћаја.

Друштво признаје приход (потраживања) само када се он може утврдити са поузданом сигурношћу. Ако постоје докази да неки расход (обавеза) може настати, врши се резервисање на терет трошкова, у случају да је могуће извршити процјену. Тамо гдје није могуће процијенити износ неке обавезе врши се одговарајуће објелодањивање.

Приходи од *roaming-a* и трошкови *roaming-a* према иностраним операторима се исказују у вриједностима добијеним од клириншке куће. Приходи и трошкови *roaming-a* признају се у бруто износу, на бази оствареног саобраћаја у току периода.

НАПОМЕНЕ УЗ НЕКОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЈЕШТАЈЕ
За период од девет мјесеци који се завршава 30. септембра 2018. године

3. ПРЕГЛЕД ЗНАЧАЈНИХ РАЧУНОВОДСТВЕНИХ ПОЛИТИКА (наставак)

3.1. Приходи (наставак)

3.1.6. Приход од интернета

Приход од интернета укључује приход од услуга давања приступа интернету путем фиксне мреже која се реализује кроз приступну мрежу путем технологија ADSL, VDSL или GPON и приход од директног приступа интернету који се остварује обезбјеђивањем линка корисницима за приступ интернету за одређене брзине, уз посебан опсег јавних IP адреса, DNS *hosting* домена са или без регистрације интернет домена и техничком подршком.

3.1.7. Интегрисане услуге

Приход од интегрисаних услуга представља приход од интегрисане понуде услуга фиксне телефонije, мобилне телефонije, услуга приступа Интернету и IPTV услуга, које су организоване у одговарајући скуп услуга и сервиса, односно пакета, које могу, али не морају да укључују све наведене услуге.

3.1.8. Остали приходи од телекомуникационих услуга

Остали приходи обухватају углавном приходе од осталих услуга као што су изнајмљивање телефонских капацитета – водова, листинг позива, услуге говорне поште и друго. Наведени приходи евидентирају се у периоду у коме су настали.

3.2. Финансијски и оперативни лизинг

Лизинг се класификује као финансијски лизинг у свим случајевима када се лизингом, на корисника лизинга, преносе у највећој мјери сви ризици и користи који произлазе из власништва над средствима. Сваки други лизинг се класификује као оперативни лизинг.

Друштво као давалац лизинга

Приход по основу оперативног лизинга (приход од ренти/закупа) признаје се примјеном линеарне методе током периода трајања лизинга. Индиректни трошкови настали у преговорима и уговарањем оперативног лизинга додају се књиговодственом износу изнајмљеног средства и признају се на пропорционалној основи током периода трајања лизинга.

Друштво као корисник лизинга

Средства која се држе по уговорима о финансијском лизингу се првобитно признају као средства Друштва по садашњој вриједности минималних рата лизинга утврђених на почетку периода лизинга. Одговарајућа обавеза према даваоцу лизинга се укључује у извјештај о финансијском положају као обавеза по финансијском лизингу.

Плаћање рата лизинга се распоређује између финансијских трошкова и смањења обавеза по основу обавеза лизинга са циљем постизања константне стопе учешћа у неизмирену износу обавезе. Финансијски расходи се признају одмах у извјештају о добитку и губитку, осим ако се директно могу приписати средствима која се оспособљавају за употребу, у којем се случају капитализују у складу са општом политиком Друштва о трошковима позајмљивања.

Рате по основу оперативног лизинга се признају као трошак на линеарној основи за вријеме трајања лизинга, осим када постоји нека друга систематска основа која боље осликава временски шаблон трошења економских користи од изнајмљеног средства.

У случају када се одобравају лизинг олакшице, оне улазе у састав оперативног лизинга и признају се као обавеза. Укупна корист од олакшица признаје се као смањење трошкова изнајмљивања на линеарној основи, осим када постоји нека друга систематска основа која боље осликава временску структуру трошења економских користи од изнајмљеног средства.

НАПОМЕНЕ УЗ НЕКОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЈЕШТАЈЕ**За период од девет мјесеци који се завршава 30. септембра 2018. године**

3. ПРЕГЛЕД ЗНАЧАЈНИХ РАЧУНОВОДСТВЕНИХ ПОЛИТИКА (наставак)**3.3. Стране валуте**

Монетарна имовина и обавезе, деноминване у страним валутама су прерачунате у њихову противвриједност у Конвертибилним маркама по званичном курсу важећем на дан извјештаја о финансијском положају.

Немонетарне ставке мјерене по историјском трошку у страниј валути преводе се кориштењем курса на датум трансакције. Немонетарне ставке које се одмјеравају по фер вриједности у страниј валути преводе се кориштењем курса на датум када је фер вриједност одређена.

Пословне промјене у страним средствима плаћања током године прерачунавају се у Конвертибилне марке по званично важећем курсу на дан сваке промјене, а настале позитивне и негативне курсне разлике евидентирају се у корист или на терет извјештаја о добитку и губитку у оквиру финансијских прихода, односно финансијских расхода (*Напомена 11*).

3.4. Порез на добитак

Порез на добитак обухвата текући порез на добитак и одложене порезе на добитак. Текући и одложени порез на добитак се признају у извјештају о добитку и губитку, осим ако нису настали из пословних комбинација или ставки признатих директно у капиталу, односно у осталом укупном резултату.

Текући порез на добитак представља износ који се обрачунава и плаћа у складу са Законом о порезу на добитак. Текући порез на добитак представља износ који се обрачунава примјеном прописане пореске стопе од 10% на основицу утврђену пореским билансом, коју представља износ добитка прије опорезивања по одбитку ефеката усклађивања прихода и расхода.

Одложени порез на добитак се обрачунава кориштењем методе утврђивања обавеза према финансијским извјештајима, за привремене разлике произашле из разлике између пореске основе имовине и обавеза у извјештају о финансијском положају и њихове књиговодствене вриједности.

Важеће пореске стопе на дан извјештаја о финансијском положају или пореске стопе које су након тог дана ступиле на снагу, користе се за утврђивање разграниченог износа пореза на добитак за који се очекује да ће бити примијењен приликом укидања привремених разлика.

Одложене пореске обавезе се признају за све опорезиве привремене разлике. Одложена пореска средства се признају за све одбитне привремене разлике и ефекте пореских губитака и пореских кредита, који се могу преносити у наредне фискалне периоде, до степена до којег ће вјероватно постојати опорезиви добитак од којег се пренијети порески губитак и кредити могу умањити.

Модел за обрачун расхода амортизације у пореском билансу односи се на формирање четири групе сталних средстава, са одговарајућим амортизационим стопама, при чему је прописан појединачан и групни обрачун расхода амортизације.

Прописане пореске стопе амортизације дате су у прегледу како слиједи:

НАПОМЕНЕ УЗ НЕКОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЈЕШТАЈЕ
За период од девет мјесеци који се завршава 30. септембра 2018. године
3. ПРЕГЛЕД ЗНАЧАЈНИХ РАЧУНОВОДСТВЕНИХ ПОЛИТИКА (наставак)
3.4. Порез на добитак (наставак)

	Стопа која се признаје у пореском билансу (%)
<i>Појединачни обрачун амортизације - пропорционална метода</i>	
Непокретности и постројења	3%
Нематеријална средства, осим софтвера	10%
<i>Групни обрачун амортизације - дегресивна метода</i>	
Компјутери, информациони системи, софтвери и сервери	40%
Опрема и остала средства	20%

Опорезива привремена разлика настала као разлика између књиговодствене вриједности средства и његове пореске основице, признаје се као одложена пореска обавеза када је пореска амортизација убрзана, односно одложено пореско средство ако је пореска амортизација спорија од рачуноводствене амортизације.

3.5. Нематеријална имовина

Нематеријална имовина се састоји од телекомуникационих лиценци, софтвера, осталих лиценци и капитализованих уговорних трошкова.

Телекомуникационе лиценце, купљени софтвери и остале лиценце су исказани по набавној вриједности, умањени за исправку вриједности и укупне евентуалне акумулиране губитке услед умањења вриједности.

Набавну вриједност чини вриједност по фактури добављача укључујући царине, порезе који се не могу рефундирати и све друге трошкове довођења средства у стање функционалне приправности. Набавна вриједност умањена је за све примљене попусте и/или рабате.

Телекомуникационе лиценце се амортизују равномјерно током вијека коришћења лиценци, а у складу са MPC 38 "Нематеријална улагања".

3.6. Некретнине и опрема

Некретнине и опрема су исказани по набавној вриједности и умањени за исправку вриједности и укупне евентуалне акумулиране губитке због умањења вриједности.

Набавну вриједност чини вриједност по фактури добављача укључујући царине, порезе који се не могу рефундирати и све друге трошкове довођења средства у стање функционалне приправности. Набавна вриједност умањена је за све примљене попусте и/или рабате.

Набавна вриједност изграђених некретнина и опреме је њихова набавна вриједност на датум када су изградња или развој завршени.

Под некретнинама и опремом сматрају се она средства чији је очекивани корисни вијек употребе дужи од једне године. Добици или губици који се јављају приликом расходовања или продаје некретнина и опреме, исказују се у извјештају о добитку и губитку као дио осталих пословних прихода или осталих пословних расхода.

Адаптације, обнављања и поправке које продужавају вијек кориштења средства, увећавају вриједност основног средства. Оправке и одржавања се евидентирају на терет текућег обрачунског периода и приказују као трошкови пословања.

НАПОМЕНЕ УЗ НЕКОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЈЕШТАЈЕ
За период од девет мјесеци који се завршава 30. септембра 2018. године
3. ПРЕГЛЕД ЗНАЧАЈНИХ РАЧУНОВОДСТВЕНИХ ПОЛИТИКА (наставак)
3.7. Амортизација

Стопа амортизације се утврђује на основу процијењеног корисног вијека употребе нематеријалних улагања, некретнина и опреме.

Стопа амортизације која се примјењује на неко средство преиспитује се најмање на крају сваке пословне године и, ако постоје значајне промјене у очекиваној динамици трошења будућих економских користи које су садржане у средству, стопа амортизације се мијења како би се одразила промијењена динамика. Таква промјена се евидентира као промјена рачуноводствене процјене у складу са МРС/МСФИ. Менаџмент Друштва доставља сваку промјену стопа амортизације за групу средстава Управном одбору Друштва на усвајање.

Основица за обрачун амортизације је набавна вриједност нематеријалних улагања, некретнина и опреме умањена за процијењени евентуални остатак вриједности. Амортизација се обрачунава примјеном пропорционалног метода.

Процијењени корисни вијек употребе појединих група некретнина, опреме и нематеријалних улагања, који је служио као основа за обрачун амортизације и примјењене стопе у периоду од девет мјесеци који се завршава на дан 30. септембра 2018. године је сљедећи:

	Вијек трајања (година)	Стопа (%)
GSM и UMTS лиценце	15	6.67
Лиценце и апликативни софтвери	5	20
Грађевински објекти	8 - 55.5	1.80 - 12.5
Антенски стубови	25	4
Дистрибутивна канализација и мрежа	16.7 – 33.3	3 - 6
Комутациони системи и сервисне платформе	3 - 11	9.09 - 33.33
Транспортна мрежа	4 - 12.5	8 - 25
Бежична приступна мрежа	5 - 12.5	8 - 20
Опрема у приступној мрежи и терминална опрема	4 - 11	9.09 - 25
Рачунарска опрема	4 - 5	20 - 25
Канцеларијска и остала опрема	5 - 8	12.5- 20

3.8. Стална имовина намијењена продаји

Стална имовина намијењена продаји класификује се као намијењена продаји уколико ће се њихова књиговодствена вриједност повратити у продајној трансакцији прије него континуираном употребом. Овај се услов сматра испуњеним само онда када је продаја врло вјероватна и ако је стално средство (или група намијењена отуђењу) у сваком моменту расположиво за продају у свом садашњем стању. Менаџмент мора уложити напоре да прода таква средства, а очекује се да ће се средства од дате продаје квалификовати за признавање у року од годину дана од датума класификације.

Стална имовина или групе за отуђење класификоване као намијењене за продају вреднују се по њиховом претходном књиговодственом износу или по фер вриједности умањеној за трошкове продаје, у зависности од тога која од ове двије вриједности је нижа.

НАПОМЕНЕ УЗ НЕКОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЈЕШТАЈЕ
За период од девет мјесеци који се завршава 30. септембра 2018. године

3. ПРЕГЛЕД ЗНАЧАЈНИХ РАЧУНОВОДСТВЕНИХ ПОЛИТИКА (наставак)

3.9. Умањење вриједности нефинансијске имовине

На сваки датум извјештаја о финансијском положају, Друштво преиспитује књиговодствене износе својих нефинансијских средстава (осим залиха и одложених пореских средстава) да би се утврдило постоје ли наговјештаји да је дошло до губитака услед умањења вриједности наведене имовине. Ако постоје такве назнаке, процјењује се надокнадиви износ средства да би се могао утврдити евентуални губитак настао умањењем. Ако није могуће процијенити надокнадиви износ појединог средства, Друштво процјењује надокнадиви износ јединице која генерише готовину, а којој то средство припада.

Надокнадива вриједност средства (или његове јединице која генерише готовину) је фер вриједност умањена за трошкове продаје или вриједност у употреби, зависно од тога која је виша. За потребе процјене вриједности у употреби, процијењени будући новчани токови дисконтују се до садашње вриједности примјеном дисконтне стопе прије опорезивања која одражава садашњу тржишну процјену временске вриједности новца и ризике специфичне за то средство.

Уколико је процијењени надокнадиви износ средства (или јединице која генерише готовину) нижи од књиговодствене вриједности, књиговодствена вриједност средства (или јединице која генерише готовину) се умањује до надокнадивог износа, а импаритетни губитак се признаје као расход периода.

На сваки дан извјештавања врши се преиспитивање да ли постоје назнаке да су претходно признати импаритетни губици умањени или више не постоје. Импаритетни губитак се поништава уколико постоји промјена у процијењеном надокнадивом износу.

Код накнадног поништења губитка од умањења вриједности, књиговодствени износ средства (јединице која генерише готовину) повећава се до ревидованог процијењеног надокнадивог износа тог средства, при чему већа књиговодствена вриједност не премашује књиговодствену вриједност која би била утврђена да у претходним годинама није било признатих губитака на том средству (јединици која генерише готовину) услед умањења вриједности. Поништење губитка од умањења вриједности одмах се признаје као приход.

На дан 30. септембра 2018. године, на основу процјене менаџмента Друштва, не постоје индикације да је вриједност сталне имовине обезвријеђена.

3.10. Улагања у зависна друштва

Улагања у зависна друштва вреднују се по набавној вриједности, умањеној за евентуално обезвријеђење.

У складу са одредбама МСФИ 10 *“Консолидовани финансијски извјештаји”*, контрола зависних друштава од стране Друштва се постиже уколико Друштво:

- 1) има моћ управљања над субјектом;
- 2) је изложено, или има права, на промјењиве приносе од свог учешћа у субјекту, и
- 3) има могућности коришћења своје моћи управљања субјектом да би се утицало на висину својих приноса.

Друштво врши поновну анализу да ли заиста контролише зависна друштва уколико дође до одређених чињеница и околности које дају назнаку да је било који од претходна три елемента контроле промијењен.

Када Друштво има мање од потребне просте већине гласачких права, Друштво може да има контролу над зависним друштвом уколико су та гласачка права довољна да дају практичну могућност Друштву да једнострано усмјерава пословне активности зависног друштва.

НАПОМЕНЕ УЗ НЕКОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЈЕШТАЈЕ
За период од девет мјесеци који се завршава 30. септембра 2018. године

3. ПРЕГЛЕД ЗНАЧАЈНИХ РАЧУНОВОДСТВЕНИХ ПОЛИТИКА (наставак)

3.11. Улагања у придружено друштво

Придружено друштво је друштво у којем Друштво има значајан утицај. Значајан утицај је моћ учествовања у одлучивању придруженог ентитета по питању финансијских и оперативних одлука и политика, али није контрола или заједничка контрола над тим пословним политикама и одлукама.

Улагања у придружено друштво у овим неконсолидованим финансијским извјештајима исказано је по набавној вриједности, умањеној за евентуално обезврјеђење.

3.12. Финансијски инструменти

Класификација финансијских инструмената врши се на основу процјене њиховог садржаја при првом признавању на:

- 1) финансијску имовину,
- 2) финансијске обавезе, или
- 3) власничке инструменте.

Финансијска имовина

Финансијска имовина се признаје када Друштво постане једна од страна у уговорним одредбама инструмента.

Почетно признавање финансијске имовине врши се према њеној набавној цијени, која је фер вриједност дате или примљене накнаде. Трошкови трансакције директно приписиви стицању, се укључују у почетно процјењивање целокупне финансијске имовине, осим у случају када се ради о финансијској имовини која се вреднује по фер вриједности кроз биланс успјеха. Након почетног признавања, финансијска имовина се мјери по:

- 1) амортизованом трошку
- 2) фер вриједности кроз остали укупни резултат, и
- 3) фер вриједности кроз биланс успјеха.

Финансијска имовина се мјери по амортизованом трошку уколико се држи унутар пословног модела чији је циљ држање финансијске имовине како би се наплатили уговорени новчани токови и уколико, у уговореним условима финансијске имовине на одређени датум настају новчани токови који су само плаћање главнице и камате на преостали дио дуга, осим ако се иницијално неопозиво признаје по фер вриједности кроз остали укупни резултат (ако то доводи до значајног смањења/елиминације рачуноводствене неусклађености).

Финансијска имовина која се мјери по фер вриједности кроз остали укупни резултат уколико се држи унутар пословног модела чији је циљ постигнут наплатом уговорних новчаних токова и продајом финансијске имовине и уколико, у уговореним условима финансијске имовине на одређени датум настају новчани токови који су само плаћање главнице и камате на преостали дио дуга, осим ако се иницијално неопозиво признаје по фер вриједности кроз биланс успјеха (ако то доводи до значајног смањења/елиминације рачуноводствене неусклађености).

При почетном признавању субјект може неопозиво одлучити да у осталом укупном резултату презентује накнадне промјене фер вриједности улагања у власнички инструмент, а да притом није ријеч о улагању које се држи ради трговања нити о неподвижним износима које је купац признао у оквиру пословних комбинација, на које се примјењује МСФИ 3.

МСФИ 9, допушта субјекту да донесе неопозиво одлуку о приказивању промјена фер вриједности улагања у власнички инструмент који се не држи ради трговања у осталом укупном резултату. Та одлука доноси се за сваки појединачни инструмент (односно дионицу). Износи признати у осталом укупном резултату не смију се накнадно преносити у рачун добити и губитка. Међутим, субјект може преносити кумулативну добит или губитак унутар власничког капитала. Дивиденде на таква улагања признају се у рачуну добити и губитка у складу са МСФИ 9, осим ако је јасно да дивиденда представља поврат дијела трошкова улагања.

НАПОМЕНЕ УЗ НЕКОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЈЕШТАЈЕ
За период од девет мјесеци који се завршава 30. септембра 2018. године

3. ПРЕГЛЕД ЗНАЧАЈНИХ РАЧУНОВОДСТВЕНИХ ПОЛИТИКА (наставак)

3.12. Финансијски инструменти (наставак)

Готовина и готовински еквиваленти

Готовина обухвата новац на текућим рачунима Друштва и депозите по виђењу. Готовински еквиваленти су краткорочна, високо ликвидна улагања која се брзо претварају у познате износе готовине са безначајним утицајем ризика од промјене вриједности (краткорочно орочени депозити у банкама на период до три мјесеца).

Дати кредити и потраживања

Потраживања од купаца, кредити и остала потраживања са фиксним или одредивим плаћањима која не котирају на активном тржишту класификују се као имовина која се мјери по амортизованом трошку, уколико су испуњени горе поменути критеријуми класификације.

Кредити и потраживања вреднују се по амортизованом трошку, примјеном методе ефективне каматне стопе.

Ефективна каматна стопа израчунава се на основу процјене токова готовине, не укључујући очекиване кредитне губитке. Једном обрачуната приликом иницијалног признавања, ефективна каматна стопа се користи приликом наредних обрачуна прихода од камата (заснована на бруто књиговодственој вриједности или амортизованом трошку, а у зависности од нивоа умањења имовине). Приход од камате се признаје примјеном ефективне каматне стопе, осим у случају краткорочних потраживања, гдје би признавање прихода било нематеријално. Вриједност финансијске имовине се умањује путем исправке вриједности.

Приликом обрачуна исправке вриједности Друштво примјењује модел очекиваног кредитног губитка тако што разматра вјероватноћу настанка неизвршења обавезе друге уговорне стране током очекиваног уговореног рока трајања финансијске имовине. Друштво врши анализу потраживања груписаних на бази различитих карактеристика купаца и трендова историјских губитака.

Финансијска имовина престаје да се признаје када је измирена, поништена, истекла, отписана или пренесена. Преноси се признају као престанак признавања уколико су сви битни ризици и користи пренесени, уколико нису пренесени, имовина наставља да се признаје.

Уколико ризици и користи нису пренесени или задржани, имовина се не признаје уколико контрола над имовином није пренесена. Накнадно реализовани или наплаћени финансијски пласмани, дати аванси и потраживања признају се као приход текућег обрачунског периода.

Финансијска имовина се мјери по фер вриједности кроз биланс успеха само ако финансијска имовина није мјерена по амортизованом трошку или по фер вриједности кроз остали укупни резултат.

Финансијске обавезе

Финансијске обавезе обухватају дугорочне обавезе (дугорочне кредите), краткорочне обавезе из пословања и остале обавезе. Финансијске обавезе се признају када Друштво постане једна од страна у уговорним одредбама инструмента. Почетно признавање финансијских обавеза врши се према њиховој набавној цијени, која је фер вриједност дате или примљене накнаде.

Трошкови трансакције се укључују у почетно процјењивање свих финансијских обавеза, осим у случају када се ради о финансијским обавезама које се вреднују по фер вриједности кроз биланс успеха.

НАПОМЕНЕ УЗ НЕКОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЈЕШТАЈЕ
За период од девет мјесеци који се завршава 30. септембра 2018. године

3. ПРЕГЛЕД ЗНАЧАЈНИХ РАЧУНОВОДСТВЕНИХ ПОЛИТИКА (наставак)

3.12. Финансијски инструменти (наставак)

Финансијске обавезе (наставак)

Финансијске обавезе се накнадно исказују по амортизованој вриједности примјеном ефективне каматне стопе, и оне финансијске обавезе које се вреднују по фер вриједности кроз биланс успјеха по почетном признавању, изузев финансијских обавеза које су намијењене трговању. Трошкови по основу камата на финансијске обавезе се евидентирају на терет финансијских расхода у периоду на који се односе и приказују у оквиру осталих краткорочних обавеза.

Финансијска обавеза престаје да се признаје када Друштво испуни обавезу или када је обавеза плаћања, предвиђена уговором, укинута или истекла.

3.13. Залихе

Залихе се евидентирају по набавној вриједности или нето продајној вриједности, у зависности која је нижа.

Нето продајна вриједност је цијена по којој залихе могу бити продате у нормалним условима пословања након умањења цијене за трошкове продаје. Вриједност залиха укључује вриједност по фактури добављача, транспортне и зависне трошкове. Алат и инвентар се отписују 100% приликом издавања у употребу. Вриједност залиха се утврђује на основу метода просјечне набавне цијене.

Залихе материјала за везане услуге се највећим дијелом односе на хардвере набављене за продају купцима у оквиру посебних продајних пакета.

Терећењем осталих расхода врши се исправка вриједности залиха у случајевима када се оцијени да је потребно свести вриједност залиха на њихову нето продајну вриједност. За оштећене залихе и залихе које по квалитету не одговарају стандардима врши се одговарајућа исправка вриједности, или се у цјелости отписују.

3.14. Резервисања

Резервисања се признају и врше када Друштво има законску или уговорену обавезу као резултат прошлих догађаја и када је вјероватно да ће одлив ресурса који стварају економске добити бити потребан да се измири обавеза и када се може поуздано процијенити износ обавезе.

Резервисања се састоје од резервисања за судске спорове који се воде против Друштва, одређени дисконтовањем будућих новчаних токова који одражавају тренутно стање на тржишту и специфичних ризика који се односе на дату обавезу.

3.15. Бенефиције за запослене

а) Порези и доприноси за обезбјеђење социјалне сигурности запослених

У складу са домаћим прописима и усвојеном рачуноводственом политиком, Друштво је обавезно да уплаћује доприносе разним државним фондовима за социјалну заштиту. Ове обавезе укључују доприносе на терет запослених и на терет послодавца у износима који се обрачунавају примјеном специфичних, законом прописаних стопа. Друштво има законску обавезу да изврши обуставу обрачунатих доприноса из бруто зарада запослених и да за њихов рачун изврши пренос обустављених средстава у корист одговарајућих државних фондова. Доприноси на терет запослених и на терет послодавца евидентирају се на терет трошкова у периоду на који се односе.

б) Обавезе по основу отпремнина и јубиларних награда

Друштво је обавезно да запосленима, при одласку у пензију исплати отпремнине у висини три посљедње мјесечне нето плате остварене од стране запосленог. Поред тога, Друштво је у обавези да исплаћује и јубиларне награде у висини између пола и једне и по просјечне мјесечне плате Друштва.

На основу МРС 19 "Накнаде запосленима" захтијева се обрачун и укалкулисавање садашње вриједности акумулираних права запослених на отпремнине и јубиларне награде.

НАПОМЕНЕ УЗ НЕКОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЈЕШТАЈЕ
За период од девет мјесеци који се завршава 30. септембра 2018. године

3. ПРЕГЛЕД ЗНАЧАЈНИХ РАЧУНОВОДСТВЕНИХ ПОЛИТИКА (наставак)

3.15. Бенефиције за запослене (наставак)

в) *Обавезе по основу бонуса запосленима (варијабилни дио плате)*

На основу одлуке Генералног директора Друштва, утврђена је основица и начин обрачуна бонуса запосленима, као варијабилни дио плате. Бонус се остварује на основу реализованог учинка, праћеног на кварталном или годишњем нивоу и евидентира се као трошак личних примања и резервисање по наведеном основу у тренутку процјене да ће запослени остварити право на наведени бонус.

3.16. Извјештавање у сегменту

Друштво примјењује МСФИ 8 "Оперативни сегменти" који захтијева идентификовање оперативних сегмената на бази интерних извјештаја о компонентама Друштва који се редовно прегледају од стране руководиоца надлежних за доношење кључних одлука, а у циљу алокације адекватних ресурса наведеним сегментима, као и анализе њихових резултата. Информације о сегментима су анализирани на бази врста услуга које пружају оперативни дијелови Друштва (*Напомена 38*).

4. ЗНАЧАЈНЕ РАЧУНОВОДСТВЕНЕ ПРОЦЈЕНЕ

Презентација неконсолидованих финансијских извјештаја захтијева од менаџмента коришћење најбољих могућих процјена и разумних претпоставки, које имају ефекта на презентоване вриједности средстава и обавеза и објелодањивање потенцијалних потраживања и обавеза на дан састављања неконсолидованих финансијских извјештаја, као и прихода и расхода у току извјештајног периода. Ове процјене и претпоставке су засноване на историјским и осталим информацијама расположивим на дан састављања неконсолидованих финансијских извјештаја. Будући стварни резултати могу да се разликују од процијењених износа.

Основне претпоставке које се односе на будуће догађаје и остале значајне изворе неизвјесности при давању процјене на дан извјештаја о финансијском положају, које носе ризик са могућим исходом у материјално значајним корекцијама садашње вриједности средстава и обавеза у наредној финансијској години, представљене су у даљем тексту:

Процијењени корисни вијек некретнина, опреме и нематеријалне имовине

Одређивање корисног вијека некретнина, опреме и нематеријалних улагања је засновано на историјском искуству са сличним средствима, као и предвиђеним технолошким напретком и промјенама економских и индустријских фактора. Стопа амортизације која се примјењује на неко средство преиспитује се најмање на крају сваке пословне године и, ако постоје значајне промјене у очекиваној динамици трошења будућих економских користи које су садржане у средству, стопа амортизације се мијења како би се одразила промијењена динамика. Таква промјена се евидентира као промјена рачуноводствене процјене у складу са МРС/МСФИ. Менаџмент Друштва доставља, сваку промјену стопа амортизације за групу средстава Управном одбору Друштва на усвајање.

Усљед значајности сталних средстава у укупној активи Друштва, утицај сваке промјене у наведеним претпоставкама може бити материјално значајан на финансијски положај Друштва, као и на резултате његовог пословања. На примјер, уколико би Друштво скратило, односно продужило просјечан корисни вијек сталне имовине за 10%, то би у периоду од девет мјесеци који се завршава на дан 30. септембра 2018. године резултовало у додатном, односно мањем трошку амортизације за 7,383,167 Конвертибилних марака (упоредни податак у 2017. години 7,630,165 Конвертибилних марака).

НАПОМЕНЕ УЗ НЕКОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЈЕШТАЈЕ
За период од девет мјесеци који се завршава 30. септембра 2018. године

4. ЗНАЧАЈНЕ РАЧУНОВОДСТВЕНЕ ПРОЦЈЕНЕ (наставак)

Исправка вриједности потраживања

Приликом обрачуна исправке вриједности Друштво примјењује модел очекиваног кредитног губитка тако што разматра вјероватноћу настанка неизвршења обавезе друге уговорне стране током очекиваног уговореног рока трајања финансијске имовине. Друштво врши анализу потраживања груписаних на бази различитих карактеристика купаца и трендова историјских губитака (*Напомене 19, 20, и 21*).

Резервисања

Генерално, резервисања су у значајној мјери подложна процјенама. Друштво процјењује вјероватноћу да се нежељени случајеви могу догодити као резултат прошлих догађаја, и уколико је вјероватноћа већа од 50%, Друштво врши резервисање износа који је потребан да се измири обавеза. Иако Друштво поштује начело опрезности приликом процјене, с обзиром да постоји велика доза неизвјесности, у одређеним случајевима стварни резултати могу одступати од ових процјена (*Напомена 29*).

Приходи и расходи по основу међународног саобраћаја

Приходи (расходи) и потраживања (обавезе) који су произашли из потписаних споразума са ино операторима су приказани у приложеним финансијским извјештајима, и односе се на приходе и расходе од међународних долазних, односно одлазних позива остварених са земљама са којима је Друштво успоставило директан обрачун међународног телефонског саобраћаја.

Дио остварених прихода, односно расхода по наведеном основу, евидентиран је на основу процјене извршене у складу са интерним обрачунима оствареног саобраћаја (*Напомена 23*). Менаџмент сматра да су интерни обрачуни оствареног саобраћаја адекватни, и да одражавају стварно остварени међународни саобраћај у одговарајућем периоду.

Правична (фер) вриједност

Пословна политика Друштва је да објелодани информације о правичној вриједности активе и пасиве за коју постоје званичне тржишне информације и када се правична вриједност значајно разликује од књиговодствене вриједности.

У Републици Српској и Босни и Херцеговини не постоји довољно тржишног искуства, као ни стабилности и ликвидности код куповине и продаје потраживања и остале финансијске активе и пасиве, пошто званичне тржишне информације нису у сваком тренутку расположиве. Стога, правичну вриједност није могуће поуздано утврдити у одсуству активног тржишта. Уколико као доказ за фер вриједност није расположива котирана цијена на активном тржишту за исту имовину или обавезу користи се вриједност заснована на техникама процјене које користе податке са доступних тржишта.

НАПОМЕНЕ УЗ НЕКОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЈЕШТАЈЕ
 За период од девет мјесеци који се завршава 30. септембра 2018. године

5. ПРИХОДИ ОД ПРОДАЈЕ РОБЕ И УСЛУГА

	У Конвертибилним маркама	
	Период који се завршава 30. септембра	
	2018.	2017.
Приходи од продаје у земљи:		
Приходи од фиксне телефоније	52,862,136	58,964,171
Приходи од мобилне телефоније	144,965,325	146,248,806
Приходи од интегрисаних услуга	43,206,183	38,478,088
Приходи од интернета	15,679,905	16,100,452
Приходи од везаних услуга	30,406,488	28,339,221
Приходи од продаје робе	877,698	376,374
Укупно приходи од продаје у земљи	287,997,735	288,507,112
Приходи од међународног обрачуна	23,665,584	24,686,955
Укупно приходи од продаје робе и услуга	311,663,319	313,194,067

6. ОСТАЛИ ПОСЛОВНИ ПРИХОДИ

	У Конвертибилним маркама	
	Период који се завршава 30. септембра	
	2018.	2017.
Приходи од закупнина	1,734,739	1,586,312
Приходи од укидања разграниченог прихода донације - (Напомена 27)	9,275	44,157
Остали приходи	3,141,762	1,719,053
	4,885,776	3,349,522

НАПОМЕНЕ УЗ НЕКОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЈЕШТАЈЕ
За период од девет мјесеци који се завршава 30. септембра 2018. године
7. ТРОШКОВИ МАТЕРИЈАЛА, РОБЕ И ВЕЗАНИХ УСЛУГА

	У Конвертибилним маркама Период који се завршава 30. септембра	
	2018.	2017.
Материјал за везане услуге	37,446,121	35,787,707
Набавна вриједност продате робе	841,485	372,051
Електрична енергија	3,861,708	3,902,298
Гориво и мазиво	926,133	952,374
Остали трошкови материјала	1,495,492	1,506,640
	44,570,939	42,521,070

Трошкови материјала за везане услуге се односе на трошкове продатих хардвера у оквиру посебних продајних пакета.

8. ТРОШКОВИ ЗАПОСЛЕНИХ

	У Конвертибилним маркама Период који се завршава 30. септембра	
	2018.	2017.
Нето зараде и накнаде запосленим	24,408,431	24,189,825
Порези и доприноси на зараде и накнаде зарада	21,414,800	20,670,094
Накнаде члановима Управног одбора и Одбора за ревизију	217,033	227,577
Отпремнине	808,783	616,820
Остала лична примања	8,476,135	7,572,819
	55,325,182	53,277,135

9. ТРОШКОВИ ПРОИЗВОДНИХ УСЛУГА

	У Конвертибилним маркама Период који се завршава 30. септембра	
	2018.	2017.
Трошкови међународног обрачуна	22,568,867	22,544,261
Трошкови одржавања	14,719,396	13,589,679
Трошкови закупа земљишта и пословних простора	11,003,342	12,767,178
Трошкови рекламе и пропаганде	8,007,014	8,983,442
Накнада за емитовање садржаја	9,764,408	7,122,270
Остале производне услуге	13,137,114	14,543,478
	79,200,141	79,550,308

НАПОМЕНЕ УЗ НЕКОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЈЕШТАЈЕ
 За период од девет мјесеци који се завршава 30. септембра 2018. године

10. ОСТАЛИ ПОСЛОВНИ РАСХОДИ

	У Конвертибилним маркама	
	Период који се завршава 30. септембра	
	2018.	2017.
Индиректни порези који не зависе од пословног резултата	2,726,448	2,672,489
Накнаде Регулаторној агенцији за комуникације	5,296,527	5,460,593
Губици од расходовања некретнина, опреме и нематеријалних улагања	17,431	16,355
Мањкови	957	8,006
Трошкови резервисања (<i>Напомене 28 и 29</i>)	89,964	15,192
Исправка вриједности краткорочних потраживања за очекиване кредитне губитке (<i>Напомена 21</i>)	3,007,034	2,771,613
Остали расходи	6,763,683	6,619,252
	17,902,044	17,563,500

11. ФИНАНСИЈСКИ ПРИХОДИ И РАСХОДИ

	У Конвертибилним маркама	
	Период који се завршава 30. септембра	
	2018.	2017.
Приходи од камата		
- камате на депозите	463,714	854,450
- остале камате	746,423	814,389
	1,210,137	1,668,839
Остали финансијски приходи	129,596	246,512
Позитивне курсне разлике	214,423	474,770
Укупно финансијски приходи	1,554,156	2,390,121
Расходи камата		
- по основу кредитних уговора	(563,944)	(238,675)
- остале камате	(7,306)	(1,067)
	(571,250)	(239,742)
Негативне курсне разлике	(343,000)	(88,322)
	(914,250)	(328,064)
Укупно финансијски расходи	(914,250)	(328,064)
Нето финансијски приходи	639,906	2,062,057

НАПОМЕНЕ УЗ НЕКОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЈЕШТАЈЕ
За период од девет мјесеци који се завршава 30. септембра 2018. године

12. НЕМАТЕРИЈАЛНА УЛАГАЊА

	У Конвертибилним маркама 30. септембар 2018. и 31. децембар 2017. године						
	GSM лиценца	UMTS лиценца	Остале лиценце	Остала нематеријална улагања	Капитализова ни уговорни трошкови	Нематеријал налагања у припреми	Укупно нематеријална улагања
Набавна вриједност							
Стање, 1. јануар 2017. године	117,182,447	23,296,086	8,013,963	64,764,476	-	26,142,522	239,399,494
Набавке у току године	-	-	207,299	1,259,228	-	2,062,969	3,529,496
Активирања и преноси	-	-	1,319,686	4,690,265	-	(6,009,951)	-
Преноси са/на некретнина и опреме	-	-	-	614,221	-	(513,767)	100,454
Остало	-	-	-	390,396	-	-	390,396
Стање, 31. децембар 2017. године	117,182,447	23,296,086	9,540,948	71,718,586	-	21,681,773	243,419,840
Стање, 1. јануар 2018. године	117,182,447	23,296,086	9,540,948	71,718,586	-	21,681,773	243,419,840
Набавке у току периода	-	-	-	1,573,434	2,982,122	489,073	5,044,629
Активирања и преноси	-	-	866,872	1,493,907	-	(2,360,779)	-
Пренос са некретнина и опреме	-	-	-	-	-	710,588	710,588
Стање, 30. септембар 2018. године	117,182,447	23,296,086	10,407,820	74,785,927	2,982,122	20,520,655	249,175,057
Акумулирана исправка вриједности							
Стање, 1. јануар 2017. године	95,381,309	11,912,842	6,715,656	45,176,853	-	-	159,186,660
Амортизација за годину	7,816,069	1,553,849	662,768	8,102,481	-	-	18,135,167
Донос са некретнина и опреме	-	-	-	88,969	-	-	88,969
Остало	-	-	-	181,043	-	-	181,043
Стање, 31. децембар 2017. године	103,197,378	13,466,691	7,378,424	53,549,346	-	-	177,591,839
Стање, 1. јануар 2018. године	103,197,378	13,466,691	7,378,424	53,549,346	-	-	177,591,839
Амортизација за период	5,862,052	1,165,386	796,960	6,068,342	326,179	-	14,218,919
Стање, 30. септембар 2018. године	109,059,430	14,632,077	8,175,384	59,617,688	326,179	-	191,810,758
Садашња вриједност							
30. септембар 2018. године	8,123,017	8,664,009	2,232,436	15,168,239	2,655,943	20,520,655	57,364,299
31. децембар 2017. године	13,985,069	9,829,395	2,162,524	18,169,240	-	21,681,773	65,828,001

GSM лиценца се односи на посебну Дозволу за пружање GSM услуга на територији Босне и Херцеговине, издату од стране Регулаторне агенције за комуникације Босне и Херцеговине ("РАК") на период од 15 година од дана додјелјивања, почевши од 12. октобра 2004. године.

Друга значајна телекомуникациона лиценца се односи на лиценцу за Универзалне мобилне телекомуникацијске системе (UMTS лиценца). Наиме, дана 26. марта 2009. године РАК је издао Друштву Дозволу за пружање мобилних услуга на универзалним мобилним телекомуникационим системима (UMTS лиценца), која важи од 1. априла 2009. године до 1. априла 2024. године (15 година).

Остала нематеријалналагања највећим дијелом се односе на софтвере.

Капитализовани уговорни трошкови се односе на имовину која произилази из трошкова извршења или добијања уговора, а који се у складу са МСФИ 15 капитализују и признају у току просјечног трајања уговора са купцем.

Капитализовани уговорни трошкови су амортизовани пропорционалним методом у току трајања претплатничког уговора (генерално до двије године) и то је период у којем се уговорне обавезе реализују према купцу.

У периоду од девет мјесеци који се завршава 30. септембра 2018. године, износ трошка амортизације признатог по том основу износи 326,179 Конвертибилних марака. Нису идентификовани импаритетни губици на овој врсти имовине.

Нематеријалналагања у припреми највећим дијелом се односе на софтвере у припреми.

НАПОМЕНЕ УЗ НЕКОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЈЕШТАЈЕ
За период од девет мјесеци који се завршава 30. септембра 2018. године
13. НЕКРЕТНИНЕ И ОПРЕМА
У Конвертибилним маркама
30. септембар 2018. и 31. децембар 2017. године

	Земљиште	Инфраструктура	Улагања у туђа стална средства	Опрема	Основна средства у припреми	Укупно основна средства
Набавна вриједност						
Стање, 1. јануар 2017. године	1,538,276	661,951,543	3,623,090	668,021,737	98,523,487	1,433,658,133
Набавке у току године	-	1,347,149	162,174	4,629,635	67,704,001	73,842,959
Активирања и преноси	171,738	22,657,298	204,390	68,011,306	(91,044,732)	-
Преноси	-	920	-	(5,255)	-	(4,335)
Пренос на нематеријалну имовину	-	-	-	(88,969)	(11,485)	(100,454)
Расходовања	-	(40,655)	(1,114,719)	(30,220,366)	(178,742)	(31,554,482)
Мањак	-	(1,765)	-	(6,729)	(2,025)	(10,519)
Вишак	-	769,853	-	25,099	7,969	802,921
Демонтажа	-	-	-	(351,830)	193,763	(158,067)
Продаја	-	(309,158)	-	-	-	(309,158)
Пренос на средства намијењена продаји	-	-	-	(415,772)	(28,562)	(444,334)
Стање, 31. децембар 2017. године	1,710,014	686,375,185	2,874,935	709,598,856	75,163,674	1,475,722,664
Стање, 1. јануар 2018. године	1,710,014	686,375,185	2,874,935	709,598,856	75,163,674	1,475,722,664
Набавке у току периода	-	66,082,364	93,200	1,853,985	40,589,369	108,618,918
Активирања и преноси	1,910	11,795,154	220,464	31,846,149	(43,863,677)	-
Преноси	-	-	-	(4,366)	-	(4,366)
Пренос са/на нематеријална улагања	-	-	-	93,832	(804,420)	(710,588)
Расходовања	-	-	-	(2,307,856)	-	(2,307,856)
Демонтажа	-	-	-	(609,546)	272,531	(337,015)
Продаја	-	(50,398)	-	-	-	(50,398)
Пренос на средства намијењена продаји	-	-	-	(581,979)	(18,174)	(600,153)
Донирана опрема	-	-	-	(45,000)	-	(45,000)
Остало	-	2,450	(3,390)	7,875	-	6,935
Стање, 30. септембар 2018. године	1,711,924	764,204,755	3,185,209	739,851,950	71,339,303	1,580,293,141
Акумулирана исправка вриједности						
Стање, 1. јануар 2017. године	-	470,302,792	2,986,723	459,413,920	-	932,703,435
Амортизација за годину	-	24,589,786	230,199	57,804,300	-	82,624,285
Расходовања	-	(38,427)	(1,114,719)	(29,882,563)	-	(31,035,709)
Мањак	-	(1,765)	-	(4,935)	-	(6,700)
Вишак	-	769,853	-	25,000	-	794,853
Демонтажа	-	-	-	(158,067)	-	(158,067)
Продаја	-	(169,432)	-	-	-	(169,432)
Пренос на средства намијењена продаји	-	-	-	(346,170)	-	(346,170)
Пренос на нематеријалну имовину	-	-	-	(88,969)	-	(88,969)
Преноси	-	48	-	(2,710)	-	(2,662)
Стање, 31. децембар 2017. године	-	495,452,855	2,102,203	486,759,806	-	984,314,864
Стање, 1. јануар 2018. године	-	495,452,855	2,102,203	486,759,806	-	984,314,864
Амортизација за период	-	13,681,454	214,474	45,716,827	-	59,612,755
Расходовања	-	-	-	(2,306,141)	-	(2,306,141)
Демонтажа	-	-	-	(337,015)	-	(337,015)
Продаја	-	(15,709)	-	-	-	(15,709)
Пренос на средства намијењена продаји	-	-	-	(479,979)	-	(479,979)
Донирана опрема	-	-	-	(45,000)	-	(45,000)
Остало	-	-	(1,032)	4,050	-	3,018
Стање, 30. септембар 2018. године	-	509,118,600	2,315,645	529,312,548	-	1,040,746,793
Садашња вриједност						
30. септембар 2018. године	1,711,924	255,086,155	869,564	210,539,402	71,339,303	539,546,348
31. децембар 2017. године	1,710,014	190,922,330	772,732	222,839,050	75,163,674	491,407,800

Основна средства у припреми на дан 30. септембра 2018. године се, углавном, односе на телекомуникациону опрему, која је набављена, али још није пуштена у функцију.

На дан 30. септембра 2018. године не постоје ограничења власништва над некретнинама и опремом Друштва. Уговорене, а нереализоване обавезе Друштва по основу улагања у некретнине и опрему на дан 30. септембра 2018. године износе укупно 60,352,682 Конвертибилне марке (31. децембар 2017. године: 41,020,686 Конвертибилних марака).

НАПОМЕНЕ УЗ НЕКОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЈЕШТАЈЕ
За период од девет мјесеци који се завршава 30. септембра 2018. године
14. УЛАГАЊА У ЗАВИСНА ДРУШТВА

	Удио	У Конвертибилним маркама	
		30. септембар 2018.	31. децембар 2017.
<i>Учешће у капиталу зависног друштва:</i>			
- Logosoft д.о.о. Сарајево	100%	27,357,514	27,357,514
- Mtel Austria GmbH, Беч	100%	17,670,924	14,737,179
		45,028,438	42,094,693

Logosoft д.о.о. Сарајево

Друштво је 2014. године стекло 65% удјела у друштву Logosoft д.о.о Сарајево. Током 2017. године Друштво је откупило и преосталих 35% удјела и тиме постало власник са 100% удјела.

Руководство Друштва је извршило анализу потенцијалног обезвјеђења (импаритета) наведеног улагања у зависно друштво на дан 31. децембра 2017. године, и то на бази анализе дисконтовања вриједности будућих новчаних токова, нивоа продаје оствареног текућим и планираним новим активностима зависног друштва, уштеда у наредном периоду, инвестиција и других пословних активности зависног друштва у наредним обрачунским периодима. На дан састављања ових неконсолидованих финансијских извјештаја не постоје индикације да су претпоставке кориштене у анализи неодрживе.

Mtel Austria GmbH, Беч, Република Аустрија

Дана 1. јула 2014. године, у регистру надлежног органа Републике Аустрије, извршен је упис и регистрација новооснованог привредног друштва Mtel Austria са сједиштем у Бечу. Mtel Austria је основано на неодређени период у циљу пружања телекомуникационих услуга са оснивачким капиталом у износу од 35,000 EUR (еквивалент 68,454 Конвертибилне марке).

Од дана оснивања до 31. децембра 2017. године, поред оснивачког капитала извршена је докапитализација, као и унос новчаних средстава у капиталне резерве привредног друштва Mtel Austria у укупном износу од 7,500,000 EUR (еквивалент 14,668,725 Конвертибилних марака).

Дана 20. априла 2018. године, Управни одбор Друштва је донио одлуку о одобравању уплате новчаних средстава Друштву Mtel Austria GmbH у укупном износу од 1,500,000 EUR (еквивалент 2,933,745 Конвертибилних марака). До дана састављања ових неконсолидованих финансијских извјештаја, укупан износ је исплаћен у две транше што је Друштво Mtel Austria GmbH евидентирало као унос новчаних средстава у капиталне резерве.

Mtel Austria дјелује као MVNO (Mobile virtual network operator).

НАПОМЕНЕ УЗ НЕКОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЈЕШТАЈЕ
За период од девет мјесеци који се завршава 30. септембра 2018. године
15. УЛАГАЊА У ПРИДРУЖЕНО ДРУШТВО

	Удио	У Конвертибилним маркама	
		30. септембар 2018.	31. децембар 2017.
- Набавна вриједност улагања у МТЕЛ д.о.о. Подгорица	49%	74,563,739	74,563,739
		74,563,739	74,563,739

На дан 30. септембра 2018. године, Друштво има 49% удјела у друштву МТЕЛ д.о.о. Подгорица, Црна Гора, које се, такође, бави пружањем телекомуникационих услуга на територији Црне Горе.

Укупан улог у МТЕЛ д.о.о. Подгорица, након првобитно уговореног износа на име куповине 49% удјела извршене 1. фебруара 2010. године, докапитализације, као и осталих трошкова који су у директној вези са наведеном трансакцијом, те уносом неновчаног улога, укупно износи 74,563,739 Конвертибилних марака.

Друштво МТЕЛ д.о.о. Подгорица је саставило појединачне финансијске извјештаје за период од девет мјесеци који се завршава на дан 30. септембра 2018. године

Сумиране финансијске информације придруженог друштва МТЕЛ д.о.о. Подгорица презентоване у складу са МСФИ су дате у наставку:

	У Конвертибилним маркама	
	30. септембар 2018.	31. децембар 2017.
Стална имовина	315,261,988	288,078,382
Обртна имовина	159,201,051	138,589,009
Текуће обавезе	200,442,797	148,100,458
Другорочне обавезе	173,219,254	188,833,305

	У Конвертибилним маркама	
	Период који се завршава 30. септембра 2018.	Период који се завршава 30. септембра 2017.
Приходи	114,772,077	111,435,939
Добитак из редовног пословања	20,942,073	18,488,009
Нето добитак периода	16,775,729	15,690,253
Остали укупни резултат периода	-	-
Укупни свеобухватни резултат придруженог друштва	16,775,729	15,690,253
<i>Дивиденде примљене од придруженог друштва</i>	-	-

НАПОМЕНЕ УЗ НЕКОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЈЕШТАЈЕ
За период од девет мјесеци који се завршава 30. септембра 2018. године

16. ОСТАЛА УЛАГАЊА

	Удио	У Конвертибилним маркама	
		30. септембар 2018.	31. децембар 2017.
<i>Финансијска имовина која се мјери по фер вриједности кроз остали укупни резултат:</i>			
- Нова банка а.д. Бања Лука	0.02%	6,431	6,431
		6,431	6,431
<i>Финансијска имовина која се мјери по амортизованом трошку:</i>			
- Дугорочне обвезнице Републике Српске		55,802	64,815
- Центар за међународно право и међународну пословну сарадњу д.о.о. Бања Лука	22.97%	400	400
		56,202	65,215
		62,633	71,646

Акције Нове банке а.д. Бања Лука (чине 0.02% капитала банке) котирају на активном, али недовољно развијеном финансијском тржишту Републике Српске, и вредноване су по фер вриједности на датум извјештаја о финансијском положају гдје су промјене у фер вриједности исказане као добици/(губици) у оквиру извјештаја о осталом укупном резултату.

Финансијска имовина која се мјери по амортизованом трошку се односи на обвезнице Републике Српске емитоване од стране Министарства финансија Републике Српске, а по основу плаћања дуга који буџетски корисници имају према Друштву. Обвезнице су издате са роком доспијећа од 15 година, почевши од 31. децембра 2007. године, уз *grace* период од 5 година са каматном стопом од 1.5% годишње, и вредноване су по амортизованој вриједности кориштењем ефективне каматне стопе.

17. ДУГОРОЧНА ПОТРАЖИВАЊА И КРЕДИТИ

	У Конвертибилним маркама	
	30. септембар 2018.	31. децембар 2017.
<i>Дугорочни кредити запосленима</i>	104,159	120,823
<i>Минус: Дио дугорочних кредита који доспијева до једне године (напомена 26)</i>	(82,525)	(84,864)
<i>Укупно дугорочни кредити запосленима</i>	21,634	35,959
<i>Остали дугорочни депозити и пласмани</i>	3,000,000	27,000,000
Укупно дугорочна потраживања и кредити	3,021,634	27,035,959
<i>Минус: Акумулирани импаритетни губитак:</i>		
- исправка вриједности дугорочних кредита	(5,672)	(8,733)
	3,015,962	27,027,226

Остали дугорочни депозити се односе на дугорочне депозите Друштва код пословних банака у Босни и Херцеговини орочени по тржишним условима.

НАПОМЕНЕ УЗ НЕКОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЈЕШТАЈЕ
За период од девет мјесеци који се завршава 30. септембра 2018. године
18. ЗАЛИХЕ

	У Конвертибилним маркама	
	30. септембар 2018.	31. децембар 2017.
Материјал	3,756,154	4,220,037
Роба	172,905	168,165
Материјал за везане услуге	13,387,368	11,286,237
Дати аванси за залихе	1,893,950	2,568,232
	19,210,377	18,242,671

19. КУПЦИ

	У Конвертибилним маркама	
	30. септембар 2018.	31. децембар 2017.
<i>Купци:</i>		
- повезана правна лица (<i>Напомена 34 (а)</i>)	6,366,730	6,042,160
- у земљи	115,043,546	110,445,434
- у иностранству	2,527,847	1,824,240
Бруто потраживања	123,938,123	118,311,834
<i>Минус: Исправка вриједности потраживања за очекиване кредитне губитке</i>	(57,246,007)	(54,292,527)
	66,692,116	64,019,307

Укупна бруто потраживања од купаца на дан 30. септембра 2018. године износе 123,938,123 Конвертибилне марке. Друштво је примјенило поједностављени приступ у признавању губитака за цјелокупни период трајања за потраживања од купаца и остала потраживања која не садрже значајну компоненту финансирања, груписањем различитих карактеристика купаца и трендова историјских губитака.

Укупна исправка вриједности потраживања на дан 30. септембра 2018. године износи 66,692,116 Конвертибилних марака и представља 46.19% укупне бруто вриједности потраживања од купаца. Промјене на рачунима исправки вриједности потраживања су приказане у *Напомени 21* уз неконсолидоване финансијске извјештаје.

20. ДРУГА ПОТРАЖИВАЊА

	У Конвертибилним маркама	
	30. септембар 2018.	31. децембар 2017.
Остала потраживања	2,401,733	1,724,316
<i>Минус: Исправка вриједности других потраживања</i>	(789,373)	(735,819)
	1,612,360	988,497

НАПОМЕНЕ УЗ НЕКОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЈЕШТАЈЕ
За период од девет мјесеци који се завршава 30. септембра 2018. године
21. ИСПРАВКЕ ВРИЈЕДНОСТИ КРАТКОРОЧНИХ ПОТРАЖИВАЊА

	У Конвертибилним маркама		
	Период 1. јануар - 30. септембар 2018. и пословна 2017. година		
	Купци (напомена 19)	Друга потраживања (напомена 20)	Укупно
<i>Стање, 1. јануар 2017. године</i>	52,772,304	723,773	53,496,077
Исправке у току године на терет резултата	2,899,005	121,408	3,020,413
Отпис потраживања	(1,487,393)	(751)	(1,488,144)
Остало	108,611	(108,611)	-
Стање, 31. децембар 2017. године	54,292,527	735,819	55,028,346
<i>Стање, 1. јануар 2018. године</i>	54,292,527	735,819	55,028,346
Исправке у току периода на терет резултата (напомена 10)	2,914,243	92,791	3,007,034
Остало	39,237	(39,237)	-
Стање, 30. септембар 2018. године	57,246,007	789,373	58,035,380

22. ДЕПОЗИТИ И ПОТРАЖИВАЊА ЗА КРЕДИТЕ

	У Конвертибилним маркама	
	30. септембар 2018.	31. децембар 2017.
Краткорочно орочени депозити	62,009,168	8,000,000
Кредити радницима који доспијевају до једне године (напомена 17)	82,525	84,864
Остали краткорочни пласмани	2,945,626	3,325,626
	65,037,319	11,410,490

НАПОМЕНЕ УЗ НЕКОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЈЕШТАЈЕ
 За период од девет мјесеци који се завршава 30. септембра 2018. године

23. АКТИВНА ВРЕМЕНСКА РАЗГРАНИЧЕЊА

	У Конвертибилним маркама	
	30. септембар 2018.	31. децембар 2017.
Обрачуната потраживања	2,980,630	6,121,985
Уговорна имовина	13,802,846	13,642,876
Унапријед плаћени трошкови	1,329,017	1,149,157
Обрачунате авансне фактуре за потребе обрачуна ПДВ-а	1,739,999	1,691,455
	19,852,492	22,605,473

Обрачуната потраживања се највећим дијелом, у износу од 1,655,010 Конвертибилних марака, односе на процјену међународног саобраћаја и *roaming*-а, која је извршена у складу са интерним обрачунима оствареног саобраћаја, односно обрачуном добијеним од клириншке куће, док се на обрачуната потраживања за процјену попушта по основу роминга које Друштво треба да прими по основу обрачунатог међународног саобраћаја са другим операторима односи износ од 1,228,199 Конвертибилних марака.

Уговорна имовина представља право Друштва на накнаду у замјену за робу или услуге које је Друштво пренијело купцу када је то право условљено другим факторима, осим протока времена (нпр. испорука других елемената уговора). Друштво признаје уговорну имовину углавном из уговора у којима се уређај испоручује у одређеном тренутку у пакету са услугама које се пружају током времена.

24. ГОТОВИНА И ГОТОВИНСКИ ЕКВИВАЛЕНТИ

	У Конвертибилним маркама	
	30. септембар 2018.	31. децембар 2017.
Жиро рачуни	26,917,655	18,289,162
Девизни рачуни	4,256,842	5,596,149
Благајне	31,950	33,603
Готовински еквиваленти	100,000	100,000
	31,306,447	24,018,914

НАПОМЕНЕ УЗ НЕКОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЈЕШТАЈЕ
За период од девет мјесеци који се завршава 30. септембра 2018. године
25. КАПИТАЛ
Акцијски капитал

Структура акцијског капитала Друштва (по Књизи акционара коју води Централни регистар хартија од вриједности Републике Српске а.д. Бања Лука) на дан 30. септембра 2018. и 31. децембра 2017. године је била сљедећа:

	30. септембар 2018.	у %	31. децембар 2017.	у %
Телеком Србија а.д. Београд, Србија	319,428,193	65.01	319,428,193	65.01
Пензијски резервни фонд РС а.д. Бања Лука	43,840,269	8.92	43,840,269	8.92
Фонд за реституцију РС а.д. Бања Лука	24,715,439	5.03	24,715,439	5.03
Duif Kristal invest a.d. – OMIF Future fund	15,894,109	3.23	16,215,283	3.30
Остали акционари	87,505,745	17.81	87,184,571	17.74
	491,383,755	100.00	491,383,755	100.00

Основни капитал Друштва у износу од 491,383,755 Конвертибилних марака, у потпуности је уплаћен и подијељен на 491,383,755 обичних (редовних) акција, од којих је свака номиналне вриједности 1 Конвертибилну марку. Све акције су исте класе са истим правима, обичне и гласе на име. Свака акција даје право на један глас.

Акције Друштва котирају на Бањалучкој берзи хартија од вриједности у Републици Српској (активно, али недовољно развијено финансијско тржиште). Тржишна вриједност једне акције са стањем на дан 30. септембра 2018. године износи 0.91 Конвертибилну марку (31. децембар 2017. године: 1.06 Конвертибилних марака). Зарада и дивиденда по акцији је приказана у *Напомени 35* уз неконсолидоване финансијске извјештаје.

Законске резерве

Законске резерве на дан 30. септембра 2018. године у износу од 49,141,766 Конвертибилних марака представљају издвајања из расподјеле добитка у складу са чланом 231. Закона о привредним друштвима, и то најмање у висини 5% од добитка текуће године умањене за губитак претходне године, све док те резерве, заједно са резервама капитала, не достигну висину од најмање 10% основног капитала или Статутом одређени већи дио основног капитала.

Законске резерве користе се за покриће губитка, а ако прелазе износ од 10% основног капитала, или Статутом одређеног већег дијела основног капитала, могу се користити и за повећање основног капитала.

Остале резерве – резерве по основу инвестиционе обавезе

Остале резерве на дан 30. септембра 2018. године у износу од 97,791,500 Конвертибилних марака цјелокупно се односе на резерве формиране у току 2008. године, и то на основу уплаћене инвестиционе обавезе већинског власника („Телеком Србија“ а.д. Београд), као купца већинског пакета акција Друштва.

НАПОМЕНЕ УЗ НЕКОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЈЕШТАЈЕ
За период од девет мјесеци који се завршава 30. септембра 2018. године

26. КАМАТОНОСНИ КРЕДИТИ И ТЕКУЋА ДОСПИЈЕЋА ДУГОРОЧНИХ ОБАВЕЗА

	У Конвертибилним маркама	
	30. септембар 2018.	31. децембар 2017.
а) Дугорочни кредити:		
- Новчани кредити	97,009,168	-
- Кредити за набавке опреме	47,920,630	54,903,237
	144,929,798	54,903,237
б) Остале дугорочне обавезе	-	-
Укупно дугорочне обавезе	144,929,798	54,903,237
Минус: текуће доспијеће дугорочних обавеза:		
- дугорочни кредити	(27,583,915)	(23,559,751)
Укупно текуће доспијеће дугорочних обавеза	(27,583,915)	(23,559,751)
	117,345,883	31,343,486

Просјечна каматна стопа на дугорочне кредите (новчане и кредите за набавке опреме) је у висини шестомјесечног EURIBOR-а увећаног за маржу у распону од 0.5% до 1.0% годишње (2017. године: шестомјесечни EURIBOR увећан за маржу у распону од 0.5% до 1.0% годишње). Каматна стопа за новчани кредит је у распону од 2.13% до 2,20%.

Уговорна валута за све кредите, осим кредита одобрених од Владе Краљевине Шпаније и добављача из земље, је EUR.

Друштво измирује све своје обавезе по кредитима у складу са уговореном динамиком, према утврђеним ануитетним плановима. Такође, Друштво поштује и све остале одредбе из уговора о кредитима и нема кршења било којих одредби уговора који би евентуално захтијевали пријевремену отплату обавеза.

Рочност доспијећа отплата дугорочних кредита:

	У Конвертибилним маркама	
	30. септембар 2018.	31. децембар 2017.
Текућа доспијећа	27,583,915	23,559,751
Између једне и двије године	25,967,734	18,336,676
Између двије и три године	19,631,707	6,252,775
Између три и четири године	16,607,421	2,500,122
Између четири и пет година	16,008,671	1,628,815
Након пет година	39,130,350	2,625,098
Укупно дугорочни дио кредита	117,345,883	31,343,486
	144,929,798	54,903,237

НАПОМЕНЕ УЗ НЕКОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЈЕШТАЈЕ
 За период од девет мјесеци који се завршава 30. септембра 2018. године

27. РАЗГРАНИЧЕНИ ПРИХОДИ

	У Конвертибилним маркама	
	30. септембар 2018.	31. децембар 2017.
Примљене донације	77,294	86,569
<i>Минус: Краткорочни дио разграниченог прихода</i>	<i>(12,367)</i>	<i>(12,367)</i>
	64,927	74,202

Кретања на разграниченим приходима у периоду од девет мјесеци који се завршава 30. септембра 2018. и у пословној 2017. години су била сљедећа:

	У Конвертибилним маркама	
	Период који се завршава 30. септембра 2018.	Година која се завршава 31. децембра 2017.
<i>Стање, 1. јануар</i>	86,569	56,558
Примљене донације	-	123,669
Смањење у корист осталих прихода	(9,275)	(93,658)
<i>Стање, крај периода/године</i>	77,294	86,569

28. БЕНЕФИЦИЈЕ ЗА ЗАПОСЛЕНЕ

	У Конвертибилним маркама	
	30. септембар 2018.	31. децембар 2017.
Бенефиције за запослене		
- дугорочни дио	5,418,925	6,005,986
- краткорочни дио	744,451	744,451
	6,163,376	6,750,437

НАПОМЕНЕ УЗ НЕКОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЈЕШТАЈЕ
За период од девет мјесеци који се завршава 30. септембра 2018. године
28. БЕНЕФИЦИЈЕ ЗА ЗАПОСЛЕНЕ (наставак)

Дугорочна резервисања за бенефиције за запослене са стањем на дан 30. септембра 2018. године у износу од 6,163,376 Конвертибилних марака се односе на дугорочна и краткорочна резервисања по основу обрачуна садашње вриједности акумулираних права запослених Друштва на отпремнине и јубиларне награде, у складу са МРС 19 "Бенефиције за запослене".

Трошкови везани за накнаде приликом одласка у пензију и јубиларне награде утврђују се коришћењем метода пројектованих јединица кредитирања, са актуарским одмјеравањем које се врши на дан извјештаја о финансијском положају.

У складу са наведеним, Друштво је ангажовало овлашћеног актуара да у име Друштва изврши обрачун садашње вриједности акумулираних права запослених на отпремнине и јубиларне награде на дан 31. децембра 2017. године. Приликом обрачуна наведене садашње вриједности акумулираних права запослених на отпремнине и јубиларне награде овлашћени актуар је користио сљедеће претпоставке: дисконтна стопа од 4.5% годишње, пројектовани раст зарада 1.2% годишње, пројектоване године радног стажа за одлазак у пензију 40 година за мушкарце и 35 година за жене, пројектована флукуација запослених на основу података о историјском кретању запослених у претходном периоду, званично објављене стопе морталитета из окружења, као и остали услови неопходни за остваривање права на отпремнину и јубиларну награду.

Број мјесечних зарада за јубиларне награде приказан је у табели:

Број година проведених у Друштву	Број зарада
10	0.5
20	1
30	1.5
40	0.5

С обзиром на то да није било значајне флукуације запослених, као ни промјене осталих актуарских претпоставки, у периоду од шест мјесеци који се завршава 30. септембра 2018. године, Друштво је извршило ажурирање наведеног актуарског обрачуна садашње вриједности акумулираних права запослених на отпремнине и јубиларне награде.

Кретања на дугорочним обавезама за бенефиције за запослене у периоду од девет мјесеци који се завршава на дан 30. септембра 2018. и пословној 2017. години су била сљедећа:

	У Конвертибилним маркама			
	Краткорочни дио		Дугорочни дио	
	30. септембар 2018.	31. децембар 2017.	30. септембар 2018.	31. децембар 2017.
Стање, 1. јануар	744,451	646,188	6,005,986	6,072,848
Резервисања у току периода/године (Напомена 10)	-	98,263	-	394,866
Пренос/Донос на краткорочни дио	587,061	461,728	(587,061)	(461,728)
Исплате у току периода/године	(587,061)	(461,728)	-	-
Стање, крај периода/године	744,451	744,451	5,418,925	6,005,986

НАПОМЕНЕ УЗ НЕКОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЈЕШТАЈЕ
За период од девет мјесеци који се завршава 30. септембра 2018. године
29. РЕЗЕРВИСАЊА

	У Конвертибилним маркама	
	Период који се завршава 30. септембра 2018.	Година која се завршава 31. децембра 2017.
<i>Стање, 1. јануар</i>	57,161	207,434
Резервисања за судске спорове	89,964	15,192
Укидање резервисања за судске спорове	(5,675)	(165,465)
<i>Стање, крај периода/године</i>	141,450	57,161

30. ДОБАВЉАЧИ

	У Конвертибилним маркама	
	30. септембар 2018.	31. децембар 2017.
<i>Добављачи:</i>		
- повезана правна лица (<i>Напомена 34(а)</i>)	4,373,957	5,535,664
- у земљи	35,931,603	39,005,122
- у иностранству	6,863,788	8,362,621
- за нефактурисане инвестиције и услуге	3,668,230	4,827,397
	50,837,578	57,730,804

Обавезе према добављачима су некаматносне. Друштво редовно измирује своје обавезе према добављачима. Друштво има политике управљања финансијским ризицима како би осигурало да се обавезе плаћају у уговореним роковима.

Просјечан период плаћања обавеза према добављачима у периоду од девет мјесеци који се завршава 30. септембра 2018. године био је 59 дана (2017. година: 80 дана).

Старосна структура обавеза према добављачима у периоду од девет мјесеци који се завршава 30. септембра 2018. године и 31. децембра 2017. године је сљедећа:

	У Конвертибилним маркама	
	30. септембар 2018.	31. децембар 2017.
0-30 дана	37,456,178	42,156,078
31-60 дана	4,996,900	7,163,584
61-120 дана	6,033,540	5,681,281
121-180 дана	1,735,285	2,309,133
181-270 дана	615,675	198,806
271-360 дана	-	221,922
	50,837,578	57,730,804

НАПОМЕНЕ УЗ НЕКОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЈЕШТАЈЕ
За период од девет мјесеци који се завршава 30. септембра 2018. године
31. ПАСИВНА ВРЕМЕНСКА РАЗГРАНИЧЕЊА

	У Конвертибилним маркама	
	30. септембар 2018.	31. децембар 2017.
Разграничени приходи од продаје <i>prepaid</i> допуна	1,590,536	1,069,259
Обрачунате обавезе по основу међународног саобраћаја	6,411,789	15,352,780
Обрачунате обавезе по основу дистрибуције медијских садржаја	1,826,739	1,578,855
Обрачунате обавезе по основу осталих трошкова периода	8,182,014	6,526,194
Разграничене авансне фактуре за потребе обрачуна ПДВ-а	1,581,336	1,564,655
Остала пасивна временска разграничења	164,008	217,338
	19,756,422	26,309,081

Обрачунате обавезе по основу међународног саобраћаја које на дан 30. септембра 2018. године износе 6,411,789 Конвертибилних марака у највећем дијелу се односе на процјену попушта по основу роминга које Друштво треба да одобри по основу оствареног међународног саобраћаја са другим операторима, а за које још увијек није издата коначна фактура нити добијен обрачун од стране клириншке куће (*Напомена 3.1.5.*).

Обрачунате обавезе по основу осталих трошкова периода које на дан 30. септембра 2018. године износе 8,182,014 Конвертибилних марака, представљају трошкове периода за које постоје довољна сазнања о постојању и настанку истих, али до дана састављања неконсолидованих финансијских извјештаја, Друштво није примило коначну фактуру за примљене услуге или добра.

32. ОСТАЛЕ ОБАВЕЗЕ

	У Конвертибилним маркама	
	30. септембар 2018.	31. децембар 2017.
Примљени аванси и пренаплате од купаца	1,792,853	1,603,955
Обавезе за порезе, царине и дажбине на терет трошкова	225,611	246,104
Обавезе за порез на додату вриједност	2,460,058	1,261,223
Обавезе према запосленима	5,458,863	1,493
Друге обавезе	191,453	167,521
	10,128,838	3,280,296

НАПОМЕНЕ УЗ НЕКОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЈЕШТАЈЕ
 За период од девет мјесеци који се завршава 30. септембра 2018. године

33. ПОРЕЗ НА ДОБИТАК
(а) Компоненте пореза на добитак

	У Конвертибилним маркама Период који се завршава 30. септембра	
	2018.	2017.
Текући порески расход периода	4,501,204	4,876,555
Одложени порески расход/приход - повећање/смањење одложених пореских средстава	118,842	62,702
	4,620,046	4,939,257

(б) Усаглашавање пореза на добитак и производа резултата пословања прије опорезивања и прописане пореске стопе

	У Конвертибилним маркама Период који се завршава 30. септембра	
	2018.	2017.
<i>Добитак прије опорезивања</i>	46,359,021	49,391,987
Порез на добитак по стопи од 10%	4,635,902	4,939,199
<i>Усклађивања расхода/прихода:</i>		
- ефекат неопорезивих прихода	-	(101,460)
- ефекат непризнатих трошкова	(134,698)	38,816
- ефекат привремених разлика	118,842	62,702
	4,620,046	4,939,257
<i>Ефективна пореска стопа за период</i>	9.97%	10.00%

(в) Одложена пореска средства

	У Конвертибилним маркама Период који се завршава 30. септембра 2018.		Година која се завршава 31. децембра 2017.	
	Привремене разлике:			
<i>Стање, 1. јануар</i>	506,297		635,360	
Смањење одложених пореских средстава	(118,842)		(129,063)	
	387,455		506,297	
<i>Стање, крај периода/године</i>				

(г) Текућа пореска потраживања

	У Конвертибилним маркама 30. септембар 2018.		31. децембар 2017.	
	Потраживања за преплаћени порез на добитак	191,299		780,876
<i>Стање, крај периода/године</i>	191,299		780,876	

НАПОМЕНЕ УЗ НЕКОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЈЕШТАЈЕ
За период од девет мјесеци који се завршава 30. септембра 2018. године
34. ТРАНСАКЦИЈЕ СА ПОВЕЗАНИМ СТРАНАМА

Већински власник Друштва је друштво Телеком Србија а.д. Београд, чији је већински власник Република Србија.

Сљедећа салда потраживања и обавеза су произашла из трансакција обављених са повезаним странама:

(а) ИЗВЈЕШТАЈ О ФИНАНСИЈСКОМ ПОЛОЖАЈУ

	У Конвертибилним маркама	
	30. септембар 2018.	31. децембар 2017.
АКТИВА		
а) Потраживања од купаца:		
- Телеком Србија а.д. Београд	1,992,236	3,519,097
- МТЕЛ д.о.о. Подгорица	2,528,438	1,641,454
- Mtel Austria GmbH Беч	1,558,199	565,426
- Logosoft д.о.о. Сарајево	287,856	316,183
	6,366,729	6,042,160
б) Обрачунати, а нефактурисани приходи из међународног саобраћаја:		
- Телеком Србија а.д. Београд	951,886	1,828,231
- МТЕЛ д.о.о. Подгорица	-	188,632
- Mtel Austria GmbH Беч	9,510	8,632
- Logosoft д.о.о. Сарајево	21,340	11,000
	982,736	2,036,495
в) Потраживања за кредит:		
- Logosoft д.о.о. Сарајево	2,945,626	3,325,626
г) Остала краткорочна потраживања:		
- HD - WIN д.о.о. Београд	-	352
- Телеком Србија а.д. Београд	2,429	-
	2,429	352
Укупно потраживања	10,297,520	11,404,633
ПАСИВА		
а) Обавезе према добављачима:		
- Телеком Србија а.д. Београд	(2,704,329)	(3,779,697)
- МТЕЛ д.о.о. Подгорица	(1,162,486)	(499,685)
- Mtel Austria GmbH Беч	(844)	(122)
- HD - WIN д.о.о. Београд	(122,044)	(114,416)
- Logosoft д.о.о. Сарајево	(288,563)	(1,018,036)
- GO4YU д.о.о. Београд	(24,252)	-
- Телеком Србија а.д. Београд - за нефактурисане набавке	(71,438)	(123,708)
	(4,373,956)	(5,535,664)
б) Обрачунати (процијењени) трошкови:		
- Телеком Србија а.д. Београд	(1,417,362)	(678,366)
- МТЕЛ д.о.о. Подгорица	(335,172)	(283,375)
- HD - WIN д.о.о. Београд	(122,044)	(228,832)
- Mtel Austria GmbH Беч	(47,791)	(129)
- Logosoft д.о.о. Сарајево	(25,293)	(25,531)
- GO4YU д.о.о. Београд	(12,126)	(10,757)
	(1,959,788)	(1,226,990)
Укупно обавезе	(6,333,744)	(6,762,654)
Нето потраживања	3,963,776	4,641,979

Трансакције са повезаним лицима су вредноване под истим или сличним комерцијалним условима као и трансакције са другим правним лицима. На дан састављања ових неконсолидованих финансијских извјештаја, Друштво нема очекиваних кредитних губитака по основу којих би се извршила исправка вриједности потраживања од повезаних правних лица.

НАПОМЕНЕ УЗ НЕКОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЈЕШТАЈЕ
За период од девет мјесеци који се завршава 30. септембра 2018. године
34. ТРАНСАКЦИЈЕ СА ПОВЕЗАНИМ СТРАНАМА (наставак)
(6) ИЗВЈЕШТАЈ О УКУПНОМ РЕЗУЛТАТУ

	У Конвертибилним маркама	
	Период који се завршава 30. септембра 2018.	Период који се завршава 30. септембра 2017.
ПРИХОДИ		
а) Приходи од продаје услуга:		
- Телеком Србија а.д. Београд	14,051,129	10,351,969
- МТЕЛ д.о.о. Подгорица	2,239,968	2,239,957
- Mtel Austria GmbH Беч	453,838	121,405
- Logosoft д.о.о. Сарајево	1,429,401	1,028,371
	<u>18,174,336</u>	<u>13,741,702</u>
б) Приходи од продаје робе:		
- Mtel Austria GmbH Беч	540,924	-
- Logosoft д.о.о. Сарајево	81,073	134,505
	<u>621,997</u>	<u>134,505</u>
в) Остали приходи:		
- Телеком Србија а.д. Београд	26,990	52,268
- Mtel Austria GmbH Беч	25,646	-
- Logosoft д.о.о. Сарајево	17,839	20,667
	<u>70,745</u>	<u>72,935</u>
Укупно приходи	<u>18,866,808</u>	<u>13,949,142</u>
РАСХОДИ		
а) Трошкови међународног обрачуна		
- Телеком Србија а.д. Београд	(11,609,915)	(10,529,143)
- МТЕЛ д.о.о. Подгорица	(1,198,435)	(1,198,434)
- Mtel Austria GmbH Беч	(2,111)	(575)
- Logosoft д.о.о. Сарајево	(840,137)	(678,726)
	<u>(13,650,598)</u>	<u>(12,406,878)</u>
б) Трошкови одржавања		
- Телеком Србија а.д. Београд	(7,044)	(14,794)
- МТЕЛ д.о.о. Подгорица	(74,996)	(58,528)
- Logosoft д.о.о. Сарајево	(178,862)	(78,379)
	<u>(260,902)</u>	<u>(151,701)</u>
в) Трошкови накнада за емитовање садржаја		
- Телеком Србија а.д. Београд	(943,363)	(447,302)
- HD - WIN д.о.о. Београд	(1,098,394)	(1,029,745)
- GO4YU д.о.о. Београд	(109,135)	(41,072)
	<u>(2,150,892)</u>	<u>(1,518,119)</u>
г) Трошкови осталих производних услуга		
- Телеком Србија а.д. Београд	(1,070,000)	(1,013,696)
- МТЕЛ д.о.о. Подгорица	(1,930)	(3,097)
- Logosoft д.о.о. Сарајево	(641,195)	(598,110)
	<u>(1,713,125)</u>	<u>(1,614,903)</u>
д) Трошкови продате робе		
- Logosoft д.о.о. Сарајево	(81,073)	(134,505)
- Mtel Austria GmbH Беч	(514,962)	-
	<u>(596,035)</u>	<u>(134,505)</u>
Укупно расходи	<u>(18,371,552)</u>	<u>(15,826,106)</u>
Нето приходи/(расходи)	<u>495,256</u>	<u>(1,876,964)</u>

НАПОМЕНЕ УЗ НЕКОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЈЕШТАЈЕ
За период од девет мјесеци који се завршава 30. септембра 2018. године
34. ТРАНСАКЦИЈЕ СА ПОВЕЗАНИМ СТРАНАМА (наставак)
(б) ИЗВЈЕШТАЈ О УКУПНОМ РЕЗУЛТАТУ (наставак)

	У Конвертибилним маркама	
	Период који се завршава 30. септембра	
	2018.	2017.
Краткорочна примања кључног руководећег особља:		
- Извршни одбор	(505,570)	(509,442)
- Управни одбор	(208,136)	(222,048)
- Одбор за ревизију	(63,174)	(66,612)
	(776,880)	(798,102)

Кључно руководеће особље не прима накнаде за додатне дугорочне бенефиције, односно бенефиције по престанку запослења, осим бенефиција објелодањених у Напомени 3.15.

35. ЗАРАДА И ДИВИДЕНДА ПО АКЦИЈИ

	У Конвертибилним маркама	
	Период који се завршава 30. септембра	
	2018.	2017.
Нето добитак обрачунског периода	41,738,975	44,452,730
Просјечан пондерисан број издатих акција	491,383,755	491,383,755
Зарада по акцији (основна и разријеђена)	0.0849	0.0905

Дана 6. јуна 2018. године Скупштина акционара Друштва је донијела Одлуку о расподјели дијела добити из 2017. године, по којој је извршена расподјела добити власницима капитала, у складу са Статутом Друштва, у износу од 34,630,328 Конвертибилних марака (0.07047 Конвертибилних марака дивиденде по акцији). Обавезе за преостале неисплаћене дивиденде акционарима на дан 30. септембра 2018. године износе 11,781,101 Конвертибилну марку (31. децембар 2017. године: 21,564,115 Конвертибилних марака).

36. ПОТЕНЦИЈАЛНЕ ОБАВЕЗЕ
Судски спорови

Друштво се повремено јавља као тужена страна у споровима које физичка и правна лица воде против Друштва. Процијењене потенцијалне обавезе Друштва по судским споровима у којима је Друштво тужена страна на дан 30. септембра 2018. године износе укупно 88,740,554 Конвертибилне марке, не укључујући ефекте потенцијалних затезних камата и трошкова судских спорова.

Најзначајнији спорови су они у којима се као тужиоци јављају Блицнет д.о.о. Бања Лука у износу од 41.5 милиона Конвертибилних марака, и *Crumb group* д.о.о. Бијељина у износу од 42 милиона Конвертибилних марака. Управа Друштва користи правне савјете за горе наведене спорове, на основу којих вјерује да је вјероватноћа негативног исхода по Друштво мала, с обзиром на чињеницу да не постоји ваљан правни основ за наведене спорове.

НАПОМЕНЕ УЗ НЕКОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЈЕШТАЈЕ
За период од девет мјесеци који се завршава 30. септембра 2018. године

36. ПОТЕНЦИЈАЛНЕ ОБАВЕЗЕ (наставак)

Увјерење о неоснованости тужбених захтијева усмјерених против Друштва, Управа темељи на чињеницама да су у свим случајевима надлежни органи, у законом предвиђеном поступку, већ утврдили да противправности на страни Друштва није било. Управа, даље, не очекује да ће коначан исход наведених спорова значајно угрозити материјално-финансијско пословање Друштва. На основу наведених чињеница Друштво није евидентирало резервисања по основу датих спорова, нити сматра да су даља објелодањавања неопходна.

Као што је објелодањено у *Напомени 29* уз финансијске извештаје, на дан 30. септембра 2018. године Друштво је формирало резервисања за потенцијалне губитке који могу проистећи из судских спорова у укупном износу од 141,450 Конвертибилних марака. Руководство Друштва процјењује да неће настати материјално значајни губици по основу исхода преосталих судских спорова у току, изнад износа за који је извршено резервисање.

37. ФИНАНСИЈСКИ ИНСТРУМЕНТИ

37.1. Управљање капиталом

Циљ управљања капиталом је да Друштво задржи способност да настави са својим пословањем у неограниченом периоду у предвидивој будућности, како би очувало оптималну структуру капитала са циљем да смањи трошкове капитала, а акционарима обезбиједи дивиденде. Друштво прати капитал на основу коефицијента задужености.

Менаџмент Друштва прегледа структуру капитала по потреби. На основу тог прегледа Друштво уравнотежава структуру капитала преко нових дугорочних инвестиција, као и узимања нових кредита или откупа постојећих. Цјелокупна стратегија Друштва за управљање капиталом је непромијењена.

37.1.1. Рацио укупне задужености према капиталу

Показатељи задужености Друштва са стањем на крају периода били су сљедећи:

	У Конвертибилним маркама	
	30. септембар 2018.	31. децембар 2017.
Задуженост (а)	144,929,798	54,903,237
Готовина и готовински еквиваленти	(31,306,447)	(24,018,914)
Нето задуженост	113,623,351	30,884,323
Капитал (б)	680,055,427	672,946,780
<i>Рацио укупног дуговања према капиталу</i>	16.71%	4.59%

- (а) Задуженост се односи на дугорочне кредитне обавезе, као и текућа доспијећа дугорочних кредитних обавеза.
- (б) Капитал укључује акцијски капитал, резерве, нераспоређени добитак и губитке од финансијске имовине мјерене по фер вриједности кроз остали укупни резултат.

37.1.2. Значајне рачуноводствене политике у вези са финансијским инструментима

Значајне рачуноводствене политике и усвојена начела, укључујући критеријум за признавање, основе мјерења и основе признавања прихода и расхода за сваку категорију финансијске имовине, финансијских обавеза и капитала, детаљније су објашњене у *Напомени 3* уз неконсолидоване финансијске извештаје.

НАПОМЕНЕ УЗ НЕКОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЈЕШТАЈЕ
За период од девет мјесеци који се завршава 30. септембра 2018. године
37. ФИНАНСИЈСКИ ИНСТРУМЕНТИ (наставак)
37.1. Управљање капиталом (наставак)
37.1.3. Категорије финансијских инструмената

Као што је објелодањено у Напомени 2 ових неконсолидованих финансијских извјештаја од 01. јануара 2018. године, Друштво примјењује МСФИ 9 Финансијски инструменти, који замјењује МРС 39 Финансијски инструменти: признавање и одмјеравање.

У сљедећој табели су приказане категорије финансијских инструмената према МСФИ 9, у поређењу са категоризацијом која је била у примјени у складу са МРС 39:

Финансијски инструмент	Категорије финансијских инструмената		У Конвертибилним маркама на дан 30. септембар 2018. године		У Конвертибилним маркама на дан 1. јануар 2018. године	
	МРС 39	МСФИ 9	МРС 39	МСФИ 9	МРС 39	МСФИ 9
Финансијска имовина		Финансијска имовина која се накнадно мјери по амортизовано м трошку				
Готовина и готовински еквиваленти	Готовина и готовински еквиваленти		31,306,447	31,306,447	24,018,914	24,018,914
		Финансијска имовина која се накнадно мјери по амортизовано м трошку				
Кредити и потраживања	Кредити и потраживања		129,549,200	129,549,200	103,413,241	103,413,241
Остала улагања						
- Финансијска имовина која се накнадно мјери по амортизовано м трошку	Финансијска имовина која се држи до доспјећа	Финансијска имовина која се накнадно мјери по амортизовано м трошку	55,802	55,802	64,815	64,815
- фер вриједност кроз остали укупан резултат	ХоВ расположиве за продају	фер вриједност кроз остали укупан резултат	6,831	6,831	6,831	6,831
			160,918,280	160,918,280	127,503,801	127,503,801
Финансијске обавезе по амортизованом трошку	Финансијске обавезе по амортизованом трошку	Финансијске обавезе по амортизованом трошку	195,834,667	195,834,667	112,707,510	112,707,510

Категорије финансијских инструмената на дан 30. септембар 2018. и 31. децембар 2017. године су приказане у наредној табели:

	У Конвертибилним маркама	
	30. септембар 2018.	31. децембар 2017.
Финансијска имовина		
Финансијска имовина чија се фер вриједност мјери по амортизованом трошку	160,911,449	127,496,970
Финансијска имовина чија се фер вриједност мјери кроз остали укупни резултат	6,831	6,831
	160,918,280	127,503,801
Финансијске обавезе по амортизованој вриједности	195,834,667	112,707,510

НАПОМЕНЕ УЗ НЕКОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЈЕШТАЈЕ
За период од девет мјесеци који се завршава 30. септембра 2018. године
37. ФИНАНСИЈСКИ ИНСТРУМЕНТИ (наставак)
37.2. Циљеви управљања финансијским ризицима

У свом редовном пословању, Друштво је, у различитом обиму, изложено одређеним финансијским ризицима, и то: тржишном ризику (који обухвата ризик од промјене курса страних валута, ризик од промјене каматних стопа и ризик од промјене цијена), ризику ликвидности и кредитном ризику. Управљање ризицима у Друштву је усмјерено на минимизирање потенцијалних негативних утицаја на финансијско стање и пословање Друштва у ситуацији непредвидивости финансијских тржишта. Управљање ризицима дефинисано је рачуноводственим политикама Друштва.

За период од девет мјесеци који се завршава на дан 30. септембра 2018. године, Друштво није ступало у трансакције са изведеним финансијским инструментима (дериватима), као што су свопови каматних стопа или форварди.

(1) Тржишни ризик
(а) Ризик од промјене курса страних валута

Иако дио својих трансакција Друштво обавља у страним валутама, менаџмент Друштва сматра да Друштво није значајно изложено ризику од промјене курса страних валута приликом пословања у земљи и иностранству, јер углавном обавља своје пословне трансакције у локалној валути (Конвертибилна марка), као и у EUR за који је Конвертибилна марка везана фиксним валутним курсом (1 EUR = 1.95583 Конвертибилне марке).

У складу са наведеним, менаџмент Друштва није вршио анализу осјетљивости на промјене курса страних валута, изузев за промјене USD јер има одређене обавезе у тој страниој валути.

Књиговодствена вриједност финансијске имовине и обавеза Друштва у страним валутама на дан извјештавања је следећа:

	Имовина		У Конвертибилним маркама Обавезе	
	30. септембар 2018.	31. децембар 2017.	30. септембар 2018.	31. децембар 2017.
	EUR	11,869,591	12,452,479	137,912,698
USD	493,980	467,308	3,455,402	3,290,178
CHF	650	1,419	19,613	-
GBP	2,224	1,484	-	1,082
HRK	1,024	-	4,108	913
RSD	4,305	1,155	3,681	-
	12,371,774	12,923,845	141,395,502	62,429,015

Анализа осјетљивости

Анализа осјетљивости на промјене курса страних валута је урађена највећим дијелом на USD, и одређена на основу изложености ризику промјене курса страних валута на крају извјештајног периода.

Уколико би се курс страних валута повећао/смањио за 10%, нето добитак Друштва за период од девет мјесеци који се завршава на дан 30. септембра 2018. године био би мањи/већи за износ од 12,858 Конвертибилних марака (за период од девет мјесеци који се завршава на дан 30. септембра 2017. године: 38,645 Конвертибилних марака).

(б) Ризик од промјене каматних стопа

Друштво је изложено разним ризицима који, кроз ефекте промјена висине тржишних каматних стопа, дјелују на његов финансијски положај и токове готовине. С обзиром да Друштво нема значајну каматоносну имовину, приходи Друштва су у значајној мјери независни од промјене тржишних каматних стопа.

НАПОМЕНЕ УЗ НЕКОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЈЕШТАЈЕ
За период од девет мјесеци који се завршава 30. септембра 2018. године

37. ФИНАНСИЈСКИ ИНСТРУМЕНТИ (наставак)

37.2. Циљеви управљања финансијским ризицима (наставак)

(1) Тржишни ризик (наставак)

(б) Ризик од промјене каматних стопа (наставак)

Ризик Друштва од промјена каматних стопа проистиче првенствено из обавеза по основу примљених дугорочних кредита од добављача. Кредити примљени по промјењивим каматним стопама излажу Друштво каматном ризику токова готовине, док кредити примљени по фиксним каматним стопама излажу Друштво ризику промјене фер вриједности каматних стопа.

Током периода од девет мјесеци који се завршава на дан 30. септембра 2018. године, највећи дио обавеза по кредитима био је са варијабилном каматном стопом, која је везана за EURIBOR. Обавезе по кредитима са промјенљивим каматним стопама су највећим дијелом у страниој валути (EUR).

Друштво врши анализу изложености ризику од промјене каматних стопа на динамичкој основи узимајући у обзир алтернативне изворе финансирања и рефинансирања, прије свега за дугорочне обавезе, јер оне представљају најзначајнију каматносноу позицију.

Друштво још увијек не врши свој промјенљиве за фиксну каматну стопу или обрнуто, али предузима одговарајуће мјере ради обезбјеђења кредита од банака под повољнијим условима.

Анализа осјетљивости

Анализа осјетљивости на промјене каматних стопа је одређена на основу изложености каматних стопа недеривативних инструмената на крају извјештајног периода. За промјењиве каматне стопе обавеза, анализа је припремљена под претпоставком да је неизмирени износ обавеза на крају извјештајног периода био неизмирени у току цијелог извјештајног периода.

У случају да је каматна стопа на обавезе по новчаним и робним кредитима у току извјештајног периода била већа/мања за 10%, уз остале непромијењене варијабле, нето добитак Друштва за период од девет мјесеци који се завршава на дан 30. септембра 2018. године био би мањи/већи за износ од 56,394 Конвертибилне марке (за период од девет мјесеци који се завршава на дан 30. септембра 2017. године: 23,868 Конвертибилних марака) као резултат већег/мањег расхода камата.

(в) Ризик од промјене цијена капитала

Током извјештајног периода од девет мјесеци који се завршава на дан 30. септембра 2018. године, Друштво је изложено одређеном ризику од промјена цијена власничких хартија од вриједности. Наведена улагања се држе више за стратегијске сврхе, него за сврхе дневног трговања, и њима се активно не тргује.

(2) Ризик ликвидности

Управљање ликвидношћу је централизовано на нивоу Друштва. За управљање ризиком ликвидности одговоран је менаџмент Друштва који је успоставио одређене процедуре у вези са дугорочним и краткорочним управљањем ризиком ликвидности.

Друштво својом имовином и обавезама управља на начин који му обезбјеђује да у сваком тренутку испуњава све своје обавезе.

Друштво располаже довољним износом високо ликвидних средстава (готовина и готовински еквиваленти), као и континуираним приливом новчаних средстава од реализације услуга који омогућава да своје обавезе измирује у року доспијећа.

Друштво не користи финансијске деривате.

У циљу управљања ризиком ликвидности, Друштво је усвојило финансијске политике којима је дефинисана дисперзија у нивоима одлучивања приликом набавке одређених добара/услуга. Ова дисперзија је обезбјеђена утврђивањем лимита до којих поједина лица или органи у Друштву одлучују о некој набавци.

НАПОМЕНЕ УЗ НЕКОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЈЕШТАЈЕ
За период од девет мјесеци који се завршава 30. септембра 2018. године
37. ФИНАНСИЈСКИ ИНСТРУМЕНТИ (наставак)
37.2. Циљеви управљања финансијским ризицима (наставак)
(2) Ризик ликвидности (наставак)

Рочност доспијећа финансијске имовине и обавеза Друштва на дан 30. септембра 2018. и 31. децембра 2017. године:

Финансијска имовина	У Конвертибилним маркама					
	До 3 мјесеца	3-12 мјесеци	1-2 године	2-5 година	преко 5 година	Укупно
30. септембар 2018.						
Без камата						
-Кредити и потраживања (укључујући готовину и готовинске еквиваленте)	95,727,823	-	-	-	-	95,727,823
	95,727,823	-	-	-	-	95,727,823
Са фиксном каматном стопом						
-Фер вриједност по амортизованом трошку	186,178	62,555,170	86,464	3,229,747	1,647	66,059,206
Укупно	95,914,001	62,555,170	86,464	3,229,747	1,647	161,787,029
31. децембар 2017.						
Без камата						
-Кредити и потраживања (укључујући готовину и готовинске еквиваленте)	92,299,896	-	-	-	-	92,299,896
	92,299,896	-	-	-	-	92,299,896
Са фиксном каматном стопом						
-Фер вриједност по амортизованом трошку	5,260,946	3,584,736	18,540,906	9,115,550	10,660	36,512,798
Укупно	97,560,842	3,584,736	18,540,906	9,115,550	10,660	128,812,694
Финансијске обавезе						
30. септембар 2018.						
Остале обавезе по амортизованом трошку						
-Без камата	45,685,530	5,219,339	-	-	-	50,904,869
-Инструменти по варијабилној каматној стопи	7,894,692	19,807,630	26,151,325	52,617,191	39,407,001	145,877,839
Укупно	53,580,222	25,026,969	26,151,325	52,617,191	39,407,001	196,782,708
31. децембар 2017.						
Остале обавезе по амортизованом трошку						
-Без камата	52,855,555	4,948,718	-	-	-	57,804,273
-Инструменти по варијабилној каматној стопи	6,719,784	16,935,158	18,458,604	10,450,745	2,642,551	55,206,842
Укупно	59,575,339	21,883,876	18,458,604	10,450,745	2,642,551	113,011,115

НАПОМЕНЕ УЗ НЕКОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЈЕШТАЈЕЗа период од девет мјесеци који се завршава 30. септембра 2018. године

37. ФИНАНСИЈСКИ ИНСТРУМЕНТИ (наставак)**37.2. Циљеви управљања финансијским ризицима (наставак)****(2) Ризик ликвидности (наставак)**

Преглед доспијећа финансијских инструмената (имовине и обавеза) је направљен на основу недисконтованих новчаних токова финансијске имовине и обавеза, укључујући и камате на ту имовину које ће бити зарађене (осим на средства за која Друштво очекује да ће се новчани ток појавити у другом периоду), односно на основу најранијег датума када се од Друштва може тражити да плати насталу обавезу.

Износи укључени у претходне табеле за финансијске инструменте (имовину и обавезе) по варијабилним каматним стопама могу бити предмет промјене уколико се промјене у варијабилним каматним стопама буду разликовале од процијенених каматних стопа утврђених на крају извјештајног периода.

(3) Кредитни ризик

Кредитни ризик се односи на ризик да друга страна неће испунити своје уговорне обавезе према Друштву, што ће резултовати финансијским губитком Друштва. Друштво је усвојило политике у вези са праћењем кредитне способности партнера, као и захтијевања одређених обезбјеђења (колатерала), у случајевима гдје је то могуће, а у циљу смањивања ризика од потенцијалних финансијских губитака насталих неиспуњавањем одређених уговорних обавеза.

Кредитни ризик настаје код потраживања од правних и физичких лица, готовине и готовинских еквивалената, депозита у банкама и финансијским институцијама, као и преузетих обавеза.

Друштво је изложено кредитном ризику у ограниченој мјери. Обезбјеђење од кредитног ризика успостављено је предузимањем одређених мјера и активности на нивоу Друштва. У случају неблаговременог измиривања обавеза корисника услуга према Друштву, истима се онемогућава даље коришћење услуга.

Поред тога, Друштво нема значајну концентрацију кредитног ризика у вези са потраживањима, јер има велики број међусобно неповезаних купаца са појединачно малим износима дуговања. Поред онемогућавања даљег коришћења услуга, користе се и сљедећи механизми наплате: репрограмирање дуга, компензације са правним лицима, утужења, вансудска поравнања и остало.

Наплата кредита датих запосленима у Друштву се обезбјеђује кроз административне забране, односно умањење плата за адекватан износ рата, док запослени који напуштају Друштво, уговором регулишу начин исплате преосталог дијела износа кредита у тренутку одласка из Друштва.

НАПОМЕНЕ УЗ НЕКОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЈЕШТАЈЕ
За период од девет мјесеци који се завршава 30. септембра 2018. године
37. ФИНАНСИЈСКИ ИНСТРУМЕНТИ (наставак)
37.2. Циљеви управљања финансијским ризицима (наставак)
(4) Фер вриједност

Фер вриједност финансијских средстава која нису вреднована по фер вриједностима

Изузев као што је наведено у наредној табели, менаџмент Друштва сматра да књиговодствена вриједност финансијских средстава и финансијских обавеза, признатих у приложеним неконсолидованим финансијским извјештајима, апроксимира њиховој фер вриједности.

	30. септембар 2018.		31. децембар 2017.	
	Књиговодствена вриједност	Фер вриједност	Књиговодствена вриједност	Фер вриједност
<i>Финансијска имовина:</i>				
Финансијска имовина чија се фер вриједност мјери по амортизованом трошку	55,802	51,415	64,815	51,268
Укупно	55,802	51,415	64,815	51,268

Претпоставке које су коришћене за процјену тренутне тржишне вриједности финансијских средстава/обавеза су сљедеће:

- За краткорочне пласмане, позајмице и обавезе, књиговодствена вриједност је приближна фер вриједности због њиховог кратког рока доспијећа.
- За дугорочне пласмане и обавезе за израчунавање фер вриједности користи се метод дисконтовања будућих новчаних токова по тренутној тржишној каматној стопи, која је на располагању Друштву за сличне финансијске инструменте.
- За хартије од вриједности расположиве за продају којима се тргује на активном тржишту израчунавање фер вриједности се врши на основу тренутне тржишне вриједности наведених хартија од вриједности.

Наредна табела представља анализу финансијских инструмената који су вредновани након почетног признавања по фер вриједности груписане у нивое од 1 до 3 у зависности од степена могућности процјене фер вриједности.

- Ниво 1 одмјеравања фер вриједности произлази из котиране тржишне вриједности (некориговане) на активним тржиштима за идентичну имовину и обавезе.
- Ниво 2 одмјеравања фер вриједности произлази из улазних параметара, различитих од котиране тржишне вриједности обухваћене Нивоом 1, а које су видљиве из средстава или обавеза, директно (на примјер, цијена) или индиректно (на примјер, проистекло из цијене).
- Ниво 3 одмјеравања фер вриједности произлази из техника процјењивања које укључују улазне параметре за финансијска средства или обавезе, а који представљају податке који се не могу наћи на тржишту (неистражени улазни параметри).

	У Конвертибилним маркама			
	Ниво 1	Ниво 2	Ниво 3	Укупно
<i>Финансијска имовина:</i>				
Финансијска имовина чија се фер вриједност мјери кроз остали укупни резултат (Напомена 16)	6,431	-	-	6,431
Укупно	6,431	-	-	6,431

Укупни добици приказани у укупном осталом резултату се односе на финансијска средства чија се фер вриједност мјери кроз остали укупни резултат (Нова банка а.д. Бања Лука, *Напомена 16*).

НАПОМЕНЕ УЗ НЕКОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЈЕШТАЈЕ
За период од девет мјесеци који се завршава 30. септембра 2018. године
38. ИНФОРМАЦИЈЕ О СЕГМЕНТИМА
38.1. Информације о сегментима

На дан 30. септембра 2018. године, извјештајни сегменти Друштва, у складу са МСФИ 8, су сљедећи:

1. Фиксна телефонија и интернет,
2. Мобилна телефонија.

38.2. Приходи и резултати сегмената

Приходи и резултати сегмената за период од девет мјесеци који се завршава на дан 30. септембра 2018. године дати су у прегледу који слиједи:

	У Конвертибилним маркама		
	Фиксна телефонија и интернет	Мобилна телефонија	Укупно
30. септембар 2018. године			
Приходи од продаје робе и услуга	131,877,519	179,785,800	311,663,319
Остали пословни приходи	1,284,612	3,601,164	4,885,776
Интерни обрачун између сегмената	46,280,472	23,413,630	69,694,102
Укупно пословни приходи	179,442,603	206,800,594	386,243,197
Трошкови материјала, робе и везаних услуга	(9,344,067)	(35,226,872)	(44,570,939)
Трошкови запослених	(23,811,881)	(31,513,301)	(55,325,182)
Трошкови амортизације	(33,891,470)	(39,940,204)	(73,831,674)
Трошкови производних услуга	(40,092,660)	(39,107,481)	(79,200,141)
Остали пословни расходи	(5,310,542)	(12,591,502)	(17,902,044)
Интерни обрачун између сегмената	(23,413,630)	(46,280,472)	(69,694,102)
Укупно пословни расходи	(135,864,250)	(204,659,832)	(340,524,082)
Пословни добитак	43,578,353	2,140,762	45,719,115
Финансијски приходи	595,131	959,025	1,554,156
Финансијски расходи	(357,293)	(556,957)	(914,250)
Финансијски приходи, нето	237,838	402,068	639,906
Добитак прије опорезивања	43,816,191	2,542,830	46,359,021
Порез на добитак	(1,865,218)	(2,754,828)	(4,620,046)
Нето добитак периода	41,950,973	(211,998)	41,738,975

НАПОМЕНЕ УЗ НЕКОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЈЕШТАЈЕ
За период од девет мјесеци који се завршава 30. септембра 2018. године
38. ИНФОРМАЦИЈЕ О СЕГМЕНТИМА (наставак)
38.2. Приходи и резултати сегмената (наставак)

Приходи и резултати сегмената за период од девет мјесеци који се завршава на дан 30. септембра 2017. године дати су у прегледу који слиједи:

30. септембар 2017. године	У Конвертибилним маркама		
	Фиксна телефонија и интернет	Мобилна телефонија	Укупно
Приходи од продаје робе и услуга	132,411,584	180,782,483	313,194,067
Остали пословни приходи	567,113	2,782,409	3,349,522
Интерни обрачун између сегмената	40,050,990	24,773,910	64,824,900
Укупно пословни приходи	173,029,687	208,338,802	381,368,489
Трошкови материјала, робе и везаних услуга	(8,072,908)	(34,448,162)	(42,521,070)
Трошкови запослених	(22,478,082)	(30,799,053)	(53,277,135)
Трошкови амортизације	(37,888,320)	(38,413,326)	(76,301,646)
Трошкови производних услуга	(37,149,511)	(42,400,797)	(79,550,308)
Остали пословни расходи	(5,625,558)	(11,937,942)	(17,563,500)
Интерни обрачун између сегмената	(24,773,910)	(40,050,990)	(64,824,900)
Укупно пословни расходи	(135,988,289)	(198,050,270)	(334,038,559)
Пословни добитак	37,041,398	10,288,532	47,329,930
Финансијски приходи	936,217	1,453,904	2,390,121
Финансијски расходи	(105,575)	(222,489)	(328,064)
Финансијски приходи, нето	830,642	1,231,415	2,062,057
Добитак прије опорезивања	37,872,040	11,519,947	49,391,987
Порез на добитак	(1,997,516)	(2,941,741)	(4,939,257)
Нето добитак периода	35,874,524	8,578,206	44,452,730

Приходи и резултати сегмената приказани у претходним табелама (за период од девет мјесеци који се завршава на дан 30. септембра 2018. и 2017. године) представљају приходе генерисане од продаје екстерним купцима. Приходи између сегмената у току периода су елиминисани.

Рачуноводствене политике извјештајних сегмената су идентичне као и рачуноводствене политике Друштва описане у *Напомени 3*.

Добитак сегмента представља профит сваког сегмента, са укљученом алокацијом свих трошкова и то на бази прихода остварених од стране сваког сегмента посебно. То представља критеријум по којем се извјештава према руководиоцима надлежним за доношење кључних одлука, у циљу алокације адекватних ресурса сегментима, као и анализе њихових резултата.

Приходи Друштва од главних услуга су детаљно приказани у *Напомени 5* уз неконсолидоване финансијске извјештаје.

НАПОМЕНЕ УЗ НЕКОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЈЕШТАЈЕ
За период од девет мјесеци који се завршава 30. септембра 2018. године

38. ИНФОРМАЦИЈЕ О СЕГМЕНТИМА (наставак)

38.3. *Капитална улагања сегмената*

Капитална улагања сегмената у току периода су сљедећа:

	У Конвертибилним маркама		
	Фиксна телефонија и интернет	Мобилна телефонија	Укупно
30. септембар 2018. године			
Капитална улагања (<i>Напомене 12 и 13</i>)	64,014,638	49,648,909	113,663,547
30. септембар 2017. године			
Капитална улагања (<i>Напомене 12 и 13</i>)	28,684,311	12,586,582	41,270,893

Капитална улагања обухватају набавке нематеријалних улагања, некретнина и опреме у току извјештајног периода.

39. ОПЕРАТИВНИ ЛИЗИНГ

Минимална закупнина призната као трошак у току периода од девет мјесеци који се завршава 30. септембра 2018. године износи 11,003,342 Конвертибилне марке (упоредни период 2017. године: 12,767,178 Конвертибилних марака).

Преузете обавезе Друштва по основу уговора о закупу пословних просторија и земљишта су сљедеће:

	У Конвертибилним маркама	
	30. септембар 2018.	31. децембар 2017.
Не дуже од једне године	7,022,929	12,085,720
Дуже од једне године али краће од пет година	20,750,962	41,118,913
Дуже од пет година	10,471,063	27,432,591
	38,244,954	80,637,224

40. ПОРЕСКИ РИЗИЦИ

Република Српска и Босна и Херцеговина тренутно имају више закона који регулишу разне порезе уведене од стране надлежних органа. Порези који се плаћају укључују порез на додату вриједност, порез на добитак и порезе на плате (социјалне порезе), заједно са другим порезима. Поред тога, закони којима се регулишу ови порези нису били примјењивани дуже вријеме за разлику од развијенијих тржишних привреда, док су прописи којим се врши имплементација ових закона често нејасни или не постоје.

Сходно томе, у погледу питања везаних за пореске законе ограничен је број случајева који се могу користити као примјер. Често постоје разлике у мишљењу међу државним министарствима и организацијама везано за правну интерпретацију законских одредби што може довести до неизвјесности и сукоба интереса. Пореске пријаве, заједно са другим областима законског регулисања (на примјер, питања царина и девизне контроле) су предмет прегледа и контрола од више овлашћених органа којима је законом омогућено прописивање јако строгих казни и затезних камата.

НАПОМЕНЕ УЗ НЕКОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЈЕШТАЈЕ
За период од девет мјесеци који се завршава 30. септембра 2018. године

40. ПОРЕСКИ РИЗИЦИ (наставак)

Тумачење пореских закона од стране пореских власти у односу на трансакције и активности Друштва могу се разликовати од тумачења менаџмента. Као резултат изнесеног, трансакције могу бити оспорене од стране пореских власти и Друштву може бити одређен додатни износ пореза, казни и камата. У складу са Законом о Пореској управи Републике Српске, период застарјелости пореске обавезе је пет година. То практично значи да пореске власти имају права да одреде плаћање неизмирених обавеза у року од пет година од тренутка када је обавеза настала. Ове чињенице утичу да порески ризик у Републици Српској и Босни и Херцеговини буде значајнији од оног у земљама са развијенијим пореским системом.

Поред наведеног, Друштво има значајне трансакције са повезаним правним лицима. Иако менаџмент Друштва сматра да Друштво посједује довољну и адекватну пратећу документацију у вези са трансферним цијенама, постоји неизвјесност да се захтјеви и тумачења пореских и других органа разликују од тумачења менаџмента. Менаџмент Друштва сматра да евентуална различита тумачења неће имати материјално значајних посљедица по неконсолидоване финансијске извјештаје Друштва.

41. ТЕКУЋА ЕКОНОМСКА СИТУАЦИЈА И ЊЕН УТИЦАЈ НА ПОСЛОВАЊЕ ДРУШТВА

Као што се и очекивало, и у току извјештајног периода Друштво је било под одређеним утицајем погоршаних економских услова на тржишту Републике Српске и Босне и Херцеговине. Вјероватно је да ће Друштво и у наредном периоду, пословати у отежаним и неизвјесним привредним околностима, и то као посљедица слабљења општих економских активности у Републици Српској и Босни и Херцеговини.

42. ДЕВИЗНИ КУРСЕВИ

Средњи курсеви за девизе, утврђени на међубанкарском тржишту девиза, примијењени за прерачун девизних позиција извјештаја о финансијском положају у Конвертибилне марке, за поједине главне валуте су били сљедећи:

	У Конвертибилним маркама	
	30. септембар 2018.	31. децембар 2017.
Евро (EUR)	1.95583	1.95583
Динар (RSD)	0.01652	0.01651
Амерички долар (USD)	1.68956	1.63081
Швајцарски франак (CHF)	1.72838	1.67136